Ανάγνωσις της *Ιλιάδος* του Ομήρου στο πλαίσιο του Festival Européen Latin Grec

Διοργάνωση:
Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου
σε συνεργασία με το Παγκύπριο Γυμνάσιο και άλλους εκλεκτούς ανθρώπους του θεάτρου, των γραμμάτων και των τεχνών.

Παρασκευή, 22 Μαρτίου 2019
ώρα 10:30-12:00

Αίθουσα Προβολών Α΄,
Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου

Παράλληλη ανάγνωση και δραματοποίηση στο Λύκειο Βεργίνας Λάρνακος από μαθητές του σχολείου.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ
ΣΧΟΛΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΚΥΠΡΟΥ

Εκδίδεται για την ταυτόχρονη ανάγνωση της “Ιλιάδος” του Ομήρου, που διοργανώνεται στο πλαίσιο του διεθνούς Festival Européen Latin Grec, στην οποία συμμετέχει και η Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου.

Μάρτιος 2019

ἀφρήτωρ ἀθέμιστος ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος
ὃς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου ὀκρυόεντος. (Ραψ. Ι, 63-64)

Άδοξη φύτρα, ανέστιος, άνομος όποιος ορέγεται
ολέθρια μάχη με δικούς του.

εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης (Ραψ. Μ, 243)

αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων,
μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν… (Ραψ. Ζ, 208-209)

να είμαι πρώτος πάντα, από όλους ο καλύτερος,
ποτέ να μην ντροπιάσω το γένος των προγόνων μου.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

10:30-11:00

Χαιρετισμός από τον Διευθυντή της Θ.Σ.Ε.Κ.
Πρωτ. Δρα Κυπριανό Κουντούρη

Ιλιάδος επίσκεψις: Σύντομη εισαγωγή από τη Δρα Μαρία Παύλου,
Λέκτορα Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, Θ.Σ.Ε.Κ.

11:00-12:00

Αναγνώσεις

Ραψωδία Α, στ. 1-7 στην αραβική
(Μετάφραση: Σουλαϊμάν Αλ Μπουστάνη)
Διαβάζει ο φοιτητής της Θ.Σ.Ε.Κ. π. Χαλίλ ΑλΧούρη

Ραψωδία Α, στ. 1-187
(Μετάφραση: Δημήτρης Μαρωνίτης)
Διαβάζουν οι μαθητές του Παγκυπρίου Γυμνασίου:
Κυριάκος Παπασάββας, Μαριλένα Θεοδώρου,
Όλγα Μπαϊμπουρτίδου, Ιάκωβος Ορφανίδης,
Χριστίνα Αλεξάνδρου, Μαρία Καντζά,
Ανδρέας Χατζηκωστή, Ιωάννης Παρασκευάς

Ραψωδία Ζ, στ. 119-127, 142-151, 212-233 στην τουρκική
(Μετάφραση Azra Erhat & Ibrahim Abadulkadir Mericboyu)
Διαβάζει η λογοτέχνις Leyla Kiralp

Ραψωδία Ζ, στ. 399-475
(Μετάφραση: Νίκος Καζαντζάκης-Ιωάννης Κακριδής)
Διαβάζει η ηθοποιός Έλενα Δημητρίου

Ραψωδία Ζ, στ. 476-493 στην κρητική διάλεκτο
(Μετάφραση: Γεώργιος Ψυχουντάκης)
Διαβάζει ο φοιτητής της Θ.Σ.Ε.Κ. Νικόλαος Χαριτάκης

Ραψωδία Σ, στ. 79-110
(Μετάφραση: Ιάκωβος Πολυλάς)
Διαβάζει ο φοιτητής της Θ.Σ.Ε.Κ. Χάρης Παναγιωτίδης

Ραψωδία Χ, στ. 33-130
(Μετάφραση: Αλέξανδρος Πάλλης)
Διαβάζει η ποιήτρια και ιστορικός Δρ Νάσα Παταπίου

Ραψωδία Ω, στ. 486-506, στην εβραϊκή
(Μετάφραση: Aharon Shabtai)
Διαβάζει ο φοιτητής της Θ.Σ.Ε.Κ. Ιμάντ Χαμπίμπ

Ραψωδία Ω, στ. 486-512, στην κυπριακή διάλεκτο
(Μετάφραση: Άκης Σπανούδης)
Διαβάζει ο λαϊκός ποιητής Άκης Σπανούδης

Ραψωδία Ω, στ. 513-624 στην κυπριακή διάλεκτο
(Μετάφραση: Άκης Σπανούδης)
Διαβάζει ο ηθοποιός Ανδρέας Τσουρής

Η εκδήλωση διανθίζεται με αποσπάσματα από τις Ραψωδίες Α, Ζ, Μ, Σ, Ω, τα οποία τραγουδούν/απαγγέλλουν μέλη του Βυζαντινού χορού της Θ.Σ.Ε.Κ.
και ο λαϊκός ποιητής Μιχάλης Τερλικκάς

Όμηρος, Α. 1-7

Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρί᾽ Ἀχαιοῖς ἄλγε᾽ ἔθηκε,
πολλὰς δ᾽ ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ᾽ ἐτελείετο βουλή,
ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

Ιάκωβος Πολυλάς

Ψάλλε θεά, τον τρομερό θυμόν του Αχιλλέως
πώς έγινε στους Αχαιούς αρχή πολλών δακρύων·
που ανδράγαθες ροβόλησε πολλές ψυχές στον Άδη
ηρώων, κι έδωκεν αυτούς αρπάγματα των σκύλων
και των ορνέων – και η βουλή γενόταν του Κρονίδη,
απ' ότ', εφιλονίκησαν κι εχωρισθήκαν πρώτα
ο Ατρείδης, άρχος των ανδρών, και ο θείος Αχιλλέας.

Αλέξανδρος Πάλλης

Μούσα, τραγούδα το θυμό του ξακουστού Αχιλέα,
τον έρμο! π' όλους πότισε τους Αχαιούς φαρμάκια,
και πλήθος έστειλε ψυχές λεβέντικες στον Άδη
οπλαρχηγώνε, κι έθρεψε με τα κορμιά τους σκύλους
κι όλα τα όρνια του Διός έτσι είχε η γνώμη ορίσει,
απ' την αρχή σαν πιάστηκε με το γοργό Αχιλέα
τ' Ατρέα ο πρωταφέντης γιος και χώρισαν οι διο τους.

Νίκος Καζαντζάκης-Ιωάννης Κακριδής

Τη μάνητα, θεά, τραγούδα μας του ξακουστού Αχιλλέα,
ανάθεμά τη, πίκρες που ᾽δωκε στους Αχαιούς περίσσιες
και πλήθος αντρειωμένες έστειλε ψυχές στον Άδη κάτω
παλικαριών, στους σκύλους ρίχνοντας να φάνε τα κορμιά τους
και στα όρνια ολούθε - έτσι το θέλησε να γίνει τότε ο Δίας-
απ' τη στιγμή που πρωτοπιάστηκαν και χώρισαν οι δυο τους
του Ατρέα ο γιος ο στρατοκράτορας κι ο μέγας Αχιλλέας.

Γεώργιος Ψυχουντάκης

Τραγούδα το θυμό, θεά, του γόνου του Πηλέα,
τον ερημοκατάρατο, που μπήκε τ᾽ Αχιλλέα,
που μύρια τσ᾽ Αχαιούς κακά τους φόρτωσεν ομάδι
και που ᾽πεψε πολλές ψυχές λεβέντικες στον Άδη
ηρώων, και παράδωκεν αυτούς στους σκύλους λεία
κι όλων των όρνιων, κι η βουλή τελέστηκε του Δία
ως τ᾽ όρισεν, απ᾽ την αρχή που μπήκε ο γιος τ᾽ Ατρέα
σ᾽ έχθρητα με τον ξακουστό, το θείον Αχιλλέα.

Άκης Σπανούδης

Έλα Θεά τραούδα μας την άγγριν τ᾽ Αχιλλέα
τόσον πολλά π᾽ αγκρίστηκεν ο ρήας του Πηλέα,
τζιαι φόρτωσεν τόσα κακά στους Αχαιούς τη ράσσιην.
Τόσες ηρώων οι ψυσσιές τζιάπα στον Άδην πάσιν,
τόσα λεβέντικα κορμιά να τρων σσιύλοι τζιαι γύπες,
το θέλημάν σου γίνηκεν, ω Δία όπως είπες.
Που τότες π᾽ αγκριστήκασιν μαζί με τον Πηλείδην,
τζιαι σσιήσαν τα δευτέρκα τους τζιείνος με τον Ατρείδη.

Δημήτρης Μαρωνίτης

Τον άγριο θυμό, θεά, τραγούδησε του Αχιλλέα, γιου του Πηλέα
ολέθριο θυμό, που τόσα πάθη φόρτωσε στους Αχαιούς,
τόσες γενναίες ψυχές κατέβασε στον Άδη,
ηρώων ψυχές, κι άφησε λεία στα σκυλιά τα σώματά τους,
στα λαίμαργα όρνια, έτσι που συντελέστηκε η βουλή του Δία,
αφότου μεταξύ τους χώρισαν και πήραν να διχογνωμούν
του Ατρέα ο γιος, ο πρώτος του στρατού, κι ο θείος Αχιλλέας.

Ν. Εγγονόπουλος, Ο ποιητής και η Μούσα

Ραψωδία Α, στ. 1-187
(Μετάφραση Δ. Μαρωνίτη)

Τον αγριο θυμο, θεά, τραγούδησε τοῦ Ἀχιλλέα, γιοῦ τοῦ Πηλέα,
ὀλέθριο θυμό, ποὺ τόσα πάθη φόρτωσε στοὺς Ἀχαιούς,
τόσες γενναῖες ψυχὲς κατέβασε στὸν Ἅδη,
ἡρώων ψυχές, κι ἄφησε λεία στὰ σκυλιὰ τὰ σώματά τους,
στὰ λαίμαργα ὄρνια, ἔτσι ποὺ συντελέστηκε ἡ βουλὴ τοῦ Δία,
ἀφότου μεταξύ τους χώρισαν καὶ πῆραν νὰ διχογνωμοῦν
τοῦ Ἀτρέα ὁ γιός, ὁ πρῶτος τοῦ στρατοῦ, κι ὁ θεῖος Ἀχιλλέας.

Ποιός ἄραγε θεὸς τοὺς ἔσπρωξε σ' αὐτὴ τὴ διαμάχη;
Τοῦ Δία ὁ γιὸς καὶ τῆς Λητῶς, ποὺ χολωμένος μὲ τὸν βασιλιά,
ἔριξε τὸν βαρὺ λοιμὸ στὸ στράτευμα, καὶ πῆγαν τοῦ χαμοῦ πολλοί,
γιατὶ τὸν Χρύση ἀτίμησε, τὸν λειτουργό του, ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρέα.
Ὅταν ἐκεῖνος ἦλθε στῶν Ἀχαιῶν τὰ γρήγορα πλεούμενα,
λύτρα ἐξαγορᾶς τῆς θυγατέρας του προσφέροντας πολύτιμα,
στὰ χέρια του κρατώντας στέφανα τοῦ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνα
πάνω σὲ σκῆπτρο ὁλόχρυσο, ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς παρακαλώντας,
ξεχωριστὰ τοὺς δύο Ἀτρεῖδες, ἡγεμόνες τοῦ στρατοῦ:
« Γιοὶ τοῦ Ἀτρέα κι Ἀχαιοί, στὰ χάλκινα ὅπλα σας ντυμένοι,
ἂς δώσουν οἱ θεοί, ποὺ κατοικοῦν τὰ ὀλύμπια δώματα, τὴν πόλη
τοῦ Πριάμου νὰ πορθήσετε, κι ἔπειτα σῶοι νὰ γυρίσετε στὰ σπίτια σας.
Ὅμως κι ἐμένα, λύσετε τὴν ἀκριβή μου κόρη, τὰ λύτρα μου δεχθεῖτε,
δείχνοντας σέβας στὸν ἑκηβόλο Ἀπόλλωνα, βλαστὸ τοῦ Δία. »
Ὅλοι οἱ παρόντες Ἀχαιοὶ συμφώνησαν, νὰ σεβαστοῦν
τὸν λειτουργό, τὰ πλούσια λύτρα νὰ δεχθοῦν· ἀλλὰ στὸν Ἀγαμέμνονα,
γιὸ τοῦ Ἀτρέα, δὲν ἄρεσε καθόλου ὁ λόγος του,
τὸν ἀποπῆρε ἄσχημα, μιλώντας βάναυσα:

« Τὸν νοῦ σου, γέρο, μὴ σὲ ξαναδῶ στὰ βαθουλὰ καράβια ἐγώ,
ἢ τώρα νὰ καθυστερεῖς ἢ νὰ ξανάρχεσαι μετά,
μήπως σκῆπτρο καὶ στέμμα τοῦ θεοῦ δὲν σ' ὠφελήσουν πιά·
πάντως αὐτὴν δὲν τὴν ἀπολυτρώνω, προτοῦ τὴ βροῦν τὰ γηρατειὰ
στὸ σπίτι μου, στὸ Ἄργος μέσα, ἀπ' τὴν πατρίδα της μακριά,
στὸν ἀργαλειὸ νὰ ὑφαίνει, μαζί μου ν' ἀγαπιέται στὸ κρεβάτι.
Στρίβε λοιπόν, μὴ μ' ἐρεθίζεις ἄλλο, ἂν θέλεις σῶος νὰ γυρίσεις πίσω. »
Ἔτσι τοῦ μίλησε, τρόμαξε ὁ γέροντας, καὶ δὲν τοῦ ἀντιμίλησε.
Ἀμίλητος καὶ μόνος ἐπῆρε νὰ βαδίζει στὸ περιγιάλι τῆς πολύβοης
θαλάσσης, κι ἐκεῖ παράμερα εὐχήθηκε ὁ σεβάσμιος γέρος,
τὸν ἄνακτα παρακαλώντας, τὸν Ἀπόλλωνα, γιὸ τῆς καλλίκομης Λητῶς:

« Ἐπάκουσε ἀργυρότοξε, τῆς Χρύσας ὁ προστάτης
καὶ τῆς πανίερης Κίλλας, ὁ πολιοῦχος τῆς Τενέδου,
Σμινθέα ἐσύ· ἂν κάποτε σοῦ στέγασα ναὸ χαριτωμένο,
ἂν κάποτε μεριὰ παχιὰ ἔκαψα πρὸς τιμή σου,
ταυρίσια ἢ καὶ γιδίσια, τέλεσε τώρα αὐτή μου τὴν εὐχή·
τὰ δάκρυά μου νὰ πληρώσουν μὲ τὰ δικά σου βέλη οἱ Δαναοί. »
Εὐχήθηκε, κι ὁ Φοῖβος τὸν εἰσάκουσε, ὁ Ἀπόλλων.
Πατώντας τὶς κορφὲς τοῦ Ὀλύμπου, πῆρε νὰ κατεβαίνει χολωμένος,
μὲ τόξο καὶ κλειστὴ φαρέτρα στοὺς ὤμους κρεμασμένα,
τὰ βέλη μεταξύ τους νὰ χτυποῦν. Κι ὅπως κινοῦσε ὀργίλος ὁ θεός,
φάνηκε σὰν τὴ μαύρη νύχτα σκοτεινός.
Ἔπειτα πῆρε θέση ἀπὸ τὰ πλοῖα ἀπόμακρα κι ἄρχισε νὰ τοξεύει –
τρομακτικὴ ἡ κλαγγὴ τοῦ ἀργυροῦ του τόξου ἀκούστηκε.
Πρῶτα τὶς μοῦλες τόξεψε, τὰ γρήγορα μετὰ σκυλιά,
τέλος ἐπάνω τους τὰ αἰχμηρά του βέλη ρίχνει –
τοὺς ἐξόντωνε. Φλόγιζαν οἱ φωτιὲς γιὰ τοὺς νεκροὺς ἀδιάκοπα.
Μέρες ἐννιὰ τὰ βέλη τοῦ θεοῦ στόχευαν τὸν στρατό,
τὴ δέκατη συγκάλεσε ὁ Ἀχιλλέας συνέλευση –
λευκώλενη ἡ Ἥρα ἔβαλε τὴν ἰδέα στὸν νοῦ του, ἀπὸ συμπόνια
γιὰ τοὺς Δαναούς, ὅπως τοὺς ἔβλεπε νὰ πέφτουν σωρηδὸν νεκροί.
Κι ὅταν ἐκεῖνοι συναθροίστηκαν καὶ βρέθηκαν ὅλοι μαζί, στητὸς

Γ. Ρίτσος, Μετά την Τροία

Κλειστές οι πόρτες πια στη γενναιοδωρία των άστρων.
Τα παιδιά έχουν μεγαλώσει. Οι άλλοι έχουν φύγει.
Στο μικρό υπνοδωμάτιο μια κούκλα σπασμένη.
Το ξύλινο αλογάκι του Νεοπτόλεμου έχει μείνει
στο σκοτεινό διάδρομο με τ' άσπρα και μαύρα πλακάκια. Κανένας
δεν το καβαλικεύει πια. Και τ' άλλο, το μεγάλο, το κούφιο,
το κατοικούν κατσαρίδες κι αράχνες· δεν ξεγελάει
ούτε εχθρούς ούτε φίλους. Οι αλλοτινές σημαίες στο μπαούλο
μαζί με τ' αποκριάτικα ρούχα, χωρίς ναφθαλίνη·
θα τα 'χε φάει ο σκόρος. Τί ωραία που το 'πε
εκείνος ο τρελός φιλόσοφος μιαν άγρια νύχτα
"ανέβασα τη στάχτη μου στο βουνό" και σώπασε για πάντα.

Γ. Ρίτσος, Μήνις

Έκλεινε τα μάτια στον ήλιο. Έβρεχε τα πόδια του στη θάλασσα. Πρόσεξε
πρώτη φορά την έκφραση των χεριών του. Μια κρυφή κούραση
φαρδιά σαν την ελευθερία. Απεσταλμένοι
πήγαιναν κι έρχονταν, φέρνοντας δώρα και υποσχέσεις,
τάζοντας τίτλους και λάφυρα ανώτερα. Αυτός, αμετάπειστος,
παρατηρούσε ένα καβούρι ν' ανεβαίνει τρεκλίζοντας σ' ένα χαλίκι
αργά, καχύποπτα, κι ωστόσο επίσημα, σα ν' ανηφόριζε την αιωνιότητα.
Δεν ξέραν πως η μήνις ήταν απλώς ένα πρόσχημα.

ὁ Ἀχιλλέας μίλησε, ἀσυναγώνιστος στὸ τρέξιμο:
« Ἀτρείδη, μᾶς βλέπω τώρα νὰ γυρίζουμε πίσω μ' ἄδεια τὰ χέρια,
ἂν βέβαια ἀποφύγουμε τὸν θάνατο,
ἀφοῦ λοιμὸς καὶ πόλεμος τοὺς Ἀχαιοὺς δαμάζουν.
Ὥρα λοιπὸν ἢ κάποιον μάντη νὰ ρωτήσουμε, ἢ κάποιον λειτουργό,
ἔστω κι ὀνειροπόλο, ἀφοῦ καὶ τὸ ὄνειρο ὁ Δίας τὸ στέλνει,
ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ μᾶς πεῖ γιατί χολώθηκε ὁ Φοῖβος τόσο·
μήπως μᾶς μέμφεται ὁ Ἀπόλλων γιὰ τάξιμο ἀνεκλήρωτο ἢ γιὰ θυσία
μεγάλη, μήπως πεθύμησε κνίσα ἀπὸ πρόβατα κι ἄψογα γίδια,
καὶ τότε μᾶς καταδεχτεῖ, διώξει αὐτὸν τὸν χαλασμό. »
Εἶπε καὶ κάθισε· ὁπότε ἀνασηκώθηκε ὁ γιὸς τοῦ Θέστορα,
ὁ Κάλχας, ἄριστος μάντης, ποὺ ἀναγνώριζε
παρόντα, μέλλοντα καὶ παρελθόντα,
ποὺ μὲ τὴ μαντική του τέχνη, δῶρο τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνα,
ἐξήγησε πότε καὶ πῶς τῶν Ἀχαιῶν τὰ πλοῖα στὴν Τροία θὰ φτάσουν.
Τώρα καλοπροαίρετος πῆρε τὸν λόγο καὶ τοὺς μίλησε:
« Ὦ Ἀχιλλέα, φιλητὲ τοῦ Δία, προστάζεις νὰ ἐξηγήσω
τὸν χόλο τοῦ Ἀπόλλωνα, τοῦ ἑκηβόλου ἄνακτα.
Λοιπόν, ἐγὼ θὰ ὁμολογήσω, ἀλλὰ κι ἐσὺ σκέψου καλά, ὁρκίσου
πὼς εἶσαι πρόθυμος νὰ μοῦ σταθεῖς μὲ λόγια κι ἔργα,
γιατὶ φοβᾶμαι πὼς κάποιον θὰ ἐξοργίσω, ποὺ σ' ὅλους τοὺς Ἀργίτες
πρωτεύει ἡ δύναμή του κι οἱ Ἀχαιοὶ τὸν ὑπακοῦν. Τὸ ξέρουμε,
ὁ βασιλιὰς βγαίνει ἀνώτερος, ὅταν θυμώσει μὲ κατώτερό του.
Γιατὶ ἀκόμη κι ἂν τὴν ἴδια μέρα καταπιεῖ τὸν χόλο του,
φυλάει τὸν θυμό του, ὥσπου νὰ πάρει ἐκδίκηση, καλὰ
κρυμμένο μέσα του. Λογάριασε λοιπὸν κι ἐσὺ ἂν θὰ μὲ σώσεις. »
Ὁ Ἀχιλλέας τότε, στὸν δρόμο ἀσυναγώνιστος, μίλησε κι εἶπε:
« Θάρρος, φανέρωσε ἄφοβα τὸν θεῖο χρησμό σου ποὺ κατέχεις·
γιατί, μὰ τὸν Ἀπόλλωνα, τοῦ Δία τὸν γιό, πού, Κάλχαντα ἐσύ,
μὲ τὴ δική του φώτιση στοὺς Δαναοὺς ὁμολογεῖς θείους χρησμούς,
κανείς, ὅσο ἐγὼ πατῶ στὴ γῆ καὶ βλέπουν φῶς τὰ μάτια μου,
δὲν θὰ τολμήσει ν' ἁπλώσει χέρι πάνω σου, κανένας λέω Δαναὸς
ἐδῶ στὰ κοῖλα πλοῖα, μήτε κι ἂν πεῖς τὸν Ἀγαμέμνονα,
ποὺ πρῶτος κι ἄριστος τῶν Ἀχαιῶν παινεύεται πὼς εἶναι. »
Ὁπότε πῆρε θάρρος κι ὁμολόγησε ὁ μάντης Κάλχας ἄψογος:
« Ὄχι, δὲν μέμφεται ὁ θεὸς μήτε γιὰ κάποιο τάμα μήτε γιὰ ἑκατόμβη
τὸν λειτουργό του σκέφτεται, ποὺ τὸν ἀτίμησε ὁ Ἀτρείδης,
ποὺ δὲν λευτέρωσε τὴν κόρη του, δὲν ἀποδέχτηκε τὰ λύτρα·
γι' αὐτὸν τὸν λόγο ὁ Ἑκηβόλος φέρνει συμφορές, θὰ δώσει κι ἄλλες.

Δὲν πρόκειται τὸν χαλασμὸ αὐτὸν τῶν Δαναῶν νὰ σταματήσει,
προτοῦ νὰ παραδώσουμε τὴν ὄμορφή του κόρη στὸν πατέρα της,
χωρὶς καμιὰν ἐξαγορά, μὲ δίχως λύτρα, ἂν δέν,
πηγαίνοντας στὴ Χρύσα, προσφέρουμε ἑκατόμβη· τότε
μπορεῖ ν' ἀλλάξει γνώμη, ἂν τὸν ἐξευμενίσουμε. »
Εἶπε καὶ κάθισε· ὅμως πάνω πετάχτηκε ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρέα,
γενιὰ σπουδαία, ἐξουσία μεγάλη, ξέφρενος, μὲ μαῦρα
ἀπὸ τὸ μένος σωθικά, τὰ μάτια φλογισμένα, πετώντας σπίθες.
Πρῶτα στὸν Κάλχα γύρισε, μιλώντας μ' ἄγριο βλέμμα :
« Μάντη κακῶν, ποτέ σου δὲν ξεστόμισες λόγο καλὸ γιὰ μένα,
χαίρεται πάντοτε τὸ μέσα σου μὲ κακοσήμαντους χρησμούς,
κάτι τὸ εὐχάριστο ποτὲ δὲν εἶπες, μήτε κι ἔκανες.
Ἔτσι καὶ τώρα μαντεῖες ἀγορεύεις στοὺς Δαναοὺς μπροστά,
πὼς τάχα μου τὰ πάθη τους γι' αὐτὸ τὰ στέλνει ὁ Ἀπόλλων,
ἀπὸ δικό μου δῆθεν φταίξιμο, γιατὶ δὲν δέχθηκα νὰ ἀποδεχτῶ λύτρα
πολύτιμα, ἐλευθερώνοντας τὴν κόρη ἀπὸ τὴ Χρύσα. Αὐτὴν ὅμως ἐγὼ
τὴ θέλω πλάι μου, μέσα στὸ σπίτι μου, τὴν προτιμῶ
κι ἀπὸ τὴν Κλυταιμνήστρα ἀκόμη, τὴ νόμιμη γυναίκα μου,
ἀφοῦ δὲν βλέπω νὰ τῆς ὑπολείπεται στὴν ὄψη καὶ στὸ ἀνάστημα,
μήτε στὴ φρόνηση καὶ τὴ δεξιοσύνη.
Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ὑποχωρῶ καὶ θὰ τὴν παραδώσω, ἂν εἶναι τὸ καλύτερο,
γιατὶ μὲ νοιάζει πιὸ πολὺ πῶς θὰ σωθεῖ ὁ στρατός, νὰ μὴν ἀφανιστεῖ.
Ἀλλὰ ἀπαιτῶ νὰ μοῦ ἑτοιμάσετε πάραυτα ἄλλο μερτικό, μὴ μείνω
ἀτίμητος μόνος ἀπ' τοὺς Ἀργείους – πράγμα πέρα γιὰ πέρα ἀταίριαστο.
Ὅλοι τὸ βλέπετε, τὸ γέρας ποὺ εἶχα πάει περίπατο. »

Γ. Ρίτσος, Αχιλλέας μετά Θάνατον
(απόσπασμα)

Πολύ κουράστηκε· — τί να τις κάνει πια τις δόξες; — φτάνει.
Καλά τους γνώρισε τους εχτρούς και τους φίλους — φίλοι τάχα· —
πίσω απ' το θαυμασμό και την αγάπη, δικά τους συμφέροντα κρύβαν,
δικά τους ύποπτα όνειρα οι παμπόνηροι, οι αθώοι.
Τώρα, στη νησίδα Λευκή, μονάχος επιτέλους, ήρεμος, χωρίς αξιώσεις,
χωρίς καθήκοντα και σφιχτές πανοπλίες, χωρίς προπάντων
την ταπεινήν υποκρισία του ηρωισμού, μπορεί να γεύεται ώρες ώρες
την βραδινήν αλμύρα, τ' άστρα, τη σιωπή και την αίσθηση εκείνη
πράα κι απέραντη, της γενικής ματαιότητας, συντροφευμένος μόνον
από τις άγριες αίγες.

Τοῦ ἀντιμίλησε, γοργὸς στὸ τρέξιμο, ὁ θεῖος Ἀχιλλέας:
« Τοῦ Ἀτρέα τιμημένε γιέ, ποὺ ὅλα τὰ θὲς δικά σου,
πὲς ποῦ νὰ βροῦν τὸ γέρας ποὺ ζητᾶς οἱ Ἀχαιοὶ μεγάθυμοι;
Δὲν βλέπω ἄλλα λάφυρα ἐδῶ, πολλὰ κι ἀμοίραστα·
ὅσα ἀπὸ κουρσεμένες πόλεις λαφυραγωγήσαμε, μοιράστηκαν,
καὶ βέβαια δὲν ταιριάζει νὰ τὰ ξαναμαζέψει ἐδῶ τὸ ἀσκέρι μας.
Ἐπείγει πρῶτα ἀπὸ θεοῦ τὴν κόρη ν' ἀποδώσεις, καὶ τότε
οἱ Ἀχαιοὶ ὑποσχόμαστε τριπλὴ καὶ τετραπλὴ τὴν ἀμοιβή σου, ἀνίσως
δώσει ὁ Δίας κάποτε νὰ πορθήσουμε τὴν τειχισμένη Τροία. »
Ἀντιμιλώντας ὁ Ἀγαμέμνων, δήλωσε μὲ τὸ κύρος του:
« Ὅσο γενναῖος, ὅσο κι ἂν εἶσαι ὡραῖος, Ἀχιλλέα,
μὴν πᾶς νὰ μοῦ τὴ φέρεις, δὲν πρόκειται νὰ σοῦ περάσει,
δὲν θὰ μὲ πείσεις. Θέλεις ἀλήθεια νὰ κρατᾶς ἐσὺ τὸ μερτικό σου,
κι ἐγὼ νὰ μείνω στερημένος, γι' αὐτὸ προτείνεις τὴν κόρη
ν' ἀποδώσω; Λοιπόν, ἂν οἱ μεγάθυμοι Ἀχαιοὶ μοῦ δώσουν ἄλλο μερτικό,
διαλέγοντας κάτι ποὺ νὰ μ' ἀρέσει καὶ ν' ἀξίζει, πάει καλά· ἂν ὅμως
δὲν μοῦ δώσουν, μόνος μου ἐγὼ θὰ ρθῶ νὰ πάρω τὸ δικό σου γέρας,
τοῦ Αἴαντα, τοῦ Ὀδυσσέα, κι ὅποιος μὲ δεῖ μπροστά του,
σίγουρα θὰ χολοσκάσει τότε.
Ὅμως αὐτὰ τὰ ξαναλέμε, δὲν βιαζόμαστε. Ἐλᾶτε τώρα,
μαῦρο νὰ σύρουμε καράβι στὴ θεία θάλασσα,
καὶ κωπηλάτες νὰ διαλέξουμε ἐπὶ τούτου, μιὰν ἑκατόμβη
ν' ἀποθέσουμε, μέσα νὰ βάλουμε καὶ τὴν πανώρια Χρυσηίδα,
καὶ κυβερνήτης νὰ ὁριστεῖ ἔμπειρος σύμβουλος, ἂς ποῦμε
ὁ Αἴας, ὁ Ἰδομενέας, ὁ θεῖος Ὀδυσσέας,
ἴσως κι ἐσὺ Ἀχιλλέα, ποὺ οἱ πάντες σὲ φοβοῦνται,
θυσία προσφέροντας νὰ ἐξιλεώσεις τὸν ἑκηβόλο Ἀπόλλωνα. »
Λοξὰ ὁ Ἀχιλλέας τὸν κοίταξε μιλώντας, ἀσυναγώνιστος στὸ τρέξιμο:
« Ξετσίπωτε ἀπ' τὴν κορφὴ ὡς τὰ νύχια, ὑπόδουλε στὸ ἀτομικὸ συμφέρον,
πὲς μου· ποιός Ἀχαιὸς αὐθόρμητα θὰ ὑπακούσει πιὰ στὸν λόγο σου,
νὰ πάρει μέρος σὲ πορεία δύσκολη, νὰ πολεμήσει τὸν ἐχθρὸ μὲ θάρρος;
Γιατὶ κι ἐγὼ δὲν ἦλθα ἐδῶ γιὰ λόγου μου, τοὺς Τρῶες μαχητὲς

Κ. Μόντης, Παραλλαγή

Κανονικά δεν είχε τίποτα να πει ο Όμηρος
για την Κυπριακή συμμετοχή.
Και δίχως άλλο θα την παρέλειπε ολότελα
αν δε συνέβαινε να 'ν' Κύπριος κι ο ίδιος
κι ήταν πια δύσκολη η θέση του
και πια δε γινόταν έπρεπε να βρει αφορμή να ενδιατρίψει
όσο κι αν καταλάβαινε πως δεν ήταν για να τραγουδήσουν
ένα θώρακα οι στίχοι του,
όσο κι αν καταλάβαινε πως παρεξέκλινε.

νὰ πολεμήσω – σὲ τίποτε αὐτοὶ δὲν μ' ἔφταιξαν·
μήτε τὰ βόδια μου ἅρπαξαν μήτε καὶ τ' ἄλογά μου,
οὔτε στὴ Φθία –γόνιμη γῆ ποὺ συντηρεῖ τὸν κόσμο–
ρήμαξαν τὰ σπαρτά της, ἀφοῦ, τὸ ξέρουμε, μεσολαβοῦν
βουνὰ ἰσκιωμένα, θάλασσα ποὺ ποτὲ δὲν ἡσυχάζει.
Ἀλλὰ γιὰ σένα, κάθαρμα, πήραμε τὸ κατόπιν σου, γιὰ τὸ δικό σου
τὸ χατίρι σηκώσαμε τοῦ Μενελάου τὸ χρέος, σκύλε,
ἀπὸ τοὺς Τρῶες γυρεύοντας ἐκδίκηση.
Ὅμως ἐσὺ τίποτα δὲν ὑπολογίζεις, τίποτα δὲν σὲ σταματᾶ,
κι ἔχεις τὸ θράσος ν' ἀπειλεῖς, τὸ γέρας τὸ δικό μου πὼς θ' ἁρπάξεις,
ποὺ τόσο μόχθησα νὰ τὸ κερδίσω – οἱ Ἀχαιοὶ μοῦ τό 'δωσαν.
Ἔτσι κι ἀλλιῶς ἐγὼ ποτὲ δὲν ἔχω μερτικὸ ἴσο μ' ἐσένα, κάθε φορὰ
ποὺ οἱ Δαναοὶ πατοῦνε στὴν Τρωάδα κάποιο κάστρο
μὲ πολλὲς ψυχές. Κι ὅμως τὸ πιὸ μεγάλο βάρος τοῦ πολυτάραχου
πολέμου τὰ χέρια τὰ δικά μου τὸ σηκώνουν. Ὅταν ὡστόσο φτάσει
τῆς μοιρασιᾶς ἡ ὥρα, σ' ἐσένα πέφτει μερτικὸ πολὺ ἀκριβότερο,
κι ἐγὼ κάτι μικρό, ὅμως καλόδεχτο, κρατώντας,
γυρίζω στὸ καράβι μου, ἀπὸ τὸν κάματο τῆς μάχης ἐξουθενωμένος.
Μὰ τώρα φεύγω γιὰ τὴ Φθία· χίλιες φορὲς καλύτερα νὰ φτάσω
στὴν πατρίδα μὲ τὰ κοῖλα πλοῖα μου. Ὄχι, δὲν τὸ ἀνέχομαι ἀψήφιστος
νὰ μείνω ἐδῶ, γιὰ νὰ μαζεύω δικά σου πλούτη κι ἀγαθά. »
Ἀντιμιλώντας, ἡγεμόνας τοῦ στρατοῦ ὁ Ἀγαμέμνων, εἶπε:
« Φύγε, ὁ δρόμος ἀνοιχτός, ἂν σ' ἔπιασε ὁ πόθος τῆς φυγῆς, ἐγὼ πάντως
δὲν πρόκειται νὰ σοῦ προσπέσω, νὰ μείνεις γιὰ χατίρι μου.
Ὑπάρχουν κι ἄλλοι πλάι μου νὰ μὲ τιμήσουν, ὁ Δίας
πάνω ἀπ' ὅλους, ὁ βαθύγνωμος.
Ἔτσι κι ἀλλιῶς ἐσὺ μοῦ εἶσαι ὁ χειρότερος ἐχθρὸς ἀνάμεσα
στοὺς ἄλλους ἄξιους ἀρχηγούς, ἐσένα πάντα σὲ τραβοῦν
οἱ κόντρες, ὁ πόλεμος κι ἡ μάχη, ὅμως κι ἂν εἶσαι ἀντρεῖος,
αὐτὸ εἶναι δωρεὰ θεοῦ.
Τράβα λοιπὸν στὸν τόπο σου μὲ τὰ καράβια σου καὶ τὸν στρατό σου,
στοὺς Μυρμιδόνες σου κάνε κουμάντο, ἐγὼ δὲν σ' ἔχω ἀνάγκη,
μήτε φοβᾶμαι τὴν ὀργή σου. Κι ἄκουσε τώρα αὐτὴ τὴν ἀπειλή·
ὅπως ὁ Ἀπόλλωνας τὴ Χρυσηίδα μοῦ ἀφαιρεῖ, ὁ Φοῖβος,
κι αὐτὴν ἐγὼ μὲ πλοῖο δικό μου καὶ δικούς μου ἑταίρους
τὴν στέλνω πίσω, ἔτσι θὰ φέρω ἐδῶ τὴν ὄμορφή σου Βρισηίδα,
θὰ πάω ὁ ἴδιος στὴ σκηνή σου νὰ τὴν πάρω, τὸ γέρας σου, νὰ μάθεις
πόσο ἀνώτερός σου εἶμαι, κι ἄλλος κανένας πιὰ δὲν θὰ τολμήσει
μπροστά μου νὰ φερθεῖ σὰν ἴσος κι ὅμοια. »

Ραψωδία Ζ, στ. 121-127, 142-151, 212-233 (Μετάφραση Ν. Καζαντζάκη-Ι. Κακριδή)

Κι όπως τρεχάτοι κοντοζύγωσαν ο ένας του αλλού χιμώντας
πρώτος εμίλησε ο βροντόφωνος γιος του Τυδέα και του ᾽πε:
«Ποιος να 'σαι τάχα, αρχοντογέννητε; σαν ποιου θνητού λογιέσαι;
Δε σ᾽ έχουν δει ποτέ τα μάτια μου στη δοξαντρούσα μάχη
ως τώρα· κι όμως τους ξεπέρασες στην αντριγιά τους άλλους,
που δε φοβήθης το μακρόισκιωτο κοντάρι μου θωρώντας.
Μονάχα τα παιδιά των άμοιρων τη λύσσα μου αντικρίζουν.
Αν είσαι πάλε απ᾽ τους αθάνατους, φτασμένος απ᾽τα ουράνια,
με τ᾽ ουρανού θεό δε θα 'θελα ποτέ μου να τα βάλω·
[…]
Μ᾽ αν είσαι απ᾽τους θνητούς που θρέφουνται με τον καρπό της γης μας,
έλα κοντά, μιαν ώρα αρχύτερα το Χάρο ν᾽ανταμώσεις.»
Κι ο γιος του Ιππόλοχου ο τρισεύγενος του απηλογήθη κι είπε:
«Διομήδη αντρόκαρδε, τι κάθεσαι και τη γενιά ρωτάς μου;
Καθώς των φύλλων, απαράλλαχτη κι η φύτρα των ανθρώπων:
άλλα απ᾽ τα φύλλα ρίχνουν οι άνεμοι στο χώμα κι άλλα πάλε
το δάσος ξεπετά τ᾽ ολόχλωρο την άνοιξη· παρόμοια
και των θνητών η μια ξεπέταξε κι η άλλη γενιά πεθαίνει.
Μ᾽αν να τα μάθεις τώρα θα 'θελες κι αυτά, γι᾽ να κατέχεις
ποια ‘ναι η γενιά μου, όσοι την ξέρουνε πολλοί θαρρώ λογιούνται.
[…]
Έτσι μιλούσε, κι ο βροντόφωνος εχάρηκε Διομήδης,
και το κοντάρι κάτω μπήγοντας στη γη την πολυθρόφα
στον αντρολάτη ευτύς με πρόσχαρα γλυκομιλούσε λόγια:
«Παλιός λοιπόν λογιέσαι φίλος μου, προγονικός, αλήθεια!
τι ο αρχοντικός Οινέας τον άψεγο Βελλεροφόντη, ξέρω,
κράτησε κάποτε στο σπίτι του καλοσκαμνίζοντάς τον
είκοσι μέρες, κι ώρια αλλάξανε δώρα φίλιας οι δυο τους·
ο Οινέας ζωστάρι λαμπροπόρφυρο του χάρισε να το 'χει,
και δέχτηκε απ᾽ αυτόν διπλόγουβη μαλαματένια κούπα,
που τώρα ακόμα στο παλάτι μου μισεύοντας αφήκα.
Μα δε θυμούμαι εγώ τον κύρη μου, τι ήμουν μικρός ακόμα,
σύντας στη Θήβα πέρα εχάθηκαν των Αχαιών τ᾽ ασκέρια.
Λοιπόν μες στο Άργος καλοπρόσδεχτος θα μου 'σαι ξένος πάντα'
κι εγώ δικός σου, αν έρθω κάποτε στων Λυκιωτών τη χώρα.
Κι όταν ακόμα ανάβει ο πόλεμος, ας κρατηθούμε αλάργα·
πολλοί ᾽ναι οι Τρώες, πολλοί οι συμμάχοι τους, για να 'χω να σκοτώνω

Γλαύκος και Διομήδης
“Ζωγράφος του Hasselmann”, 420 π.Χ.

Γ. Χειμωνάς, Ο εχθρός του ποιητή (απόσπασμα)

και το κοντάρι εμπήχθηκε στο κορμί τού Σαρπηδόνα
εκεί στον μυώνα τον πλατύ όπου πάλλει
η ψυχή του ανθρώπου
στο διάφραγμα που βαστά την βίαιη καρδιά
τους μίσχους της ανάσας. Ο Σαρπηδόνας έπεσε
ακίνητος και μόνο οι παλάμες του
μικρά φτερά που ετρέμαν
οι χούφτες του σφίγγαν κι άφηναν το ματωμένο χώμα
και τέντωσε μ’ έναν λυγμό λόγο προς τον αγαπημένο
— Γλαύκε τα όπλα μου μην αφήσεις να μου πάρουν
προστάτεψε το σώμα μου ξένος να μην το πιάσει
φύλαγε το ανέγγιχτο του σκοταδιού μου δίχτυ
Τον έπιασαν τον λέρωσαν τον έσυραν στο χώμα.

όποιον μου ρίξει ο θεός στα χέρια μου για τρέχοντας τον φτάσω·
Κι έχεις και συ Αχαιούς, αν δύνεσαι, πολλούς να ρίξεις κάτω.
και τ᾽ άρματά μας ας αλλάξουμε, και τούτοι για να μάθουν
πως φίλοι γονικοί λογιόμαστε κι απ᾽ τα παλιά τα χρόνια.»
Έτσι σα μίλησαν, απήδηξαν από τ᾽ αμάξια κάτω,
δώσαν τα χέρια τους κι ορκίστηκαν πιστή φιλιά κι αγάπη.

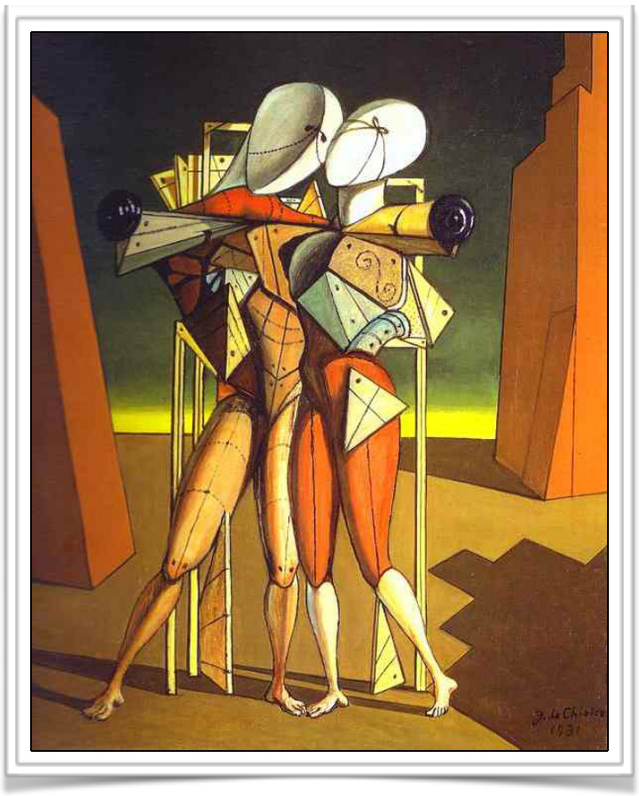

Έκτορας και Ανδρομάχη
Giorgio de Chirico

Ραψωδία Ζ, στ. 399-475
(Μετάφραση Ν. Καζαντζάκη-Ι. Κακριδή)

Έτσι του μίλησε η κελάρισσα, κι αυτός γοργά απ᾽ το σπίτι
κινάει, τον ίδιο δρόμο παίρνοντας μεσ᾽ απ᾽ τις ώριες ρούγες.
Μα την τρανή ως αφήκε πίσω του την πόλη κι είχε φτάσει
στο Ζερβοπόρτι, οπούθε θα 'βγαινε στον κάμπο, βλέπει ομπρός του
το ακριβαγόραστο το ταίρι του να τρέχει να τον φτάσει,
την Αντρομάχη, του Ηετίωνα του αντρόκαρδου την κόρη,
στην υποπλάκια Θήβα που 'μενε, στους Κίλικες ρηγάρχης
- στη Θήβα, πάνω της που υψώνουνταν η δασωμένη Πλάκο -
κι είχε την κόρη του στον Έχτορα το χαλκοκράνη δώσει.
Ήρθε λοιπόν κι εστάθη αντίκρυ του, κι η βάγια από κοντά της
μες στην αγκάλη το απονήρευτο κρατώντας μωρουδάκι,
το γιο του Εχτόρου το μονάκριβο, πανώριο σαν αστέρι·
Σκαμάντριο το 'κραζε ο πατέρας του και Καστραφέντη ο κόσμος·
τι ο Έχτορας ήταν που διαφέντευε το κάστρο μοναχός του.
Κι αυτός δίχως μιλιά αχνογέλασε σαν είδε τον υγιό του·
και δίπλα του η Αντρομάχη στάθηκε με μάτια δακρυσμένα,
το χέρι του ᾽σφιξε, του μίλησε κι αυτά του λέει τα λόγια:
« Απ᾽ την ορμή την ίδια σου, άμοιρε, θα βρεις το θάνατο σου,
και το μωρό σου δε σπλαχνίζεσαι κι ουδέ τη μαύρη εμένα,
που γρήγορα θα μείνω χήρα σου· τι ευτύς οι Αργίτες όλοι
θα σε σκοτώσουνε χιμίζοντας. Μ᾽ αν είναι να σε χάσω,
ν᾽ ανοίξει η γη να μπω καλύτερα χίλιες φορές, τι πια άλλη
δε θα 'χω ζεστασιά, αν μου πέθαινες, τρανούς μονάχα θα 'χω
καημούς· κι ουδέ καν ζουν ο κύρης μου κι η σεβαστή μου η μάνα.
Τον κύρη μου ο Αχιλλέας τον σκότωσεν ο αρχοντογεννημένος,
και των Κιλίκων το αψηλόπορτο, το μυριοπλούσιο κάστρο,

Έκτορας και Ανδρομάχη

Στίχοι: Ι. Καμπανέλλης
Μουσική: Μ. Χατζιδάκις

Από το Τρωικό κάστρο η Ανδρομάχη
στον Έκτορα που κίναε για τη μάχη
φώναξε με φωνή φαρμακωμένη:

«Στρατιώτη μου, τη μάχη θα κερδίσει,
όποιος πολύ το λαχταρά να ζήσει.
Όποιος στη μάχη πάει για να πεθάνει,
στρατιώτη μου για πόλεμο δεν κάνει»

Έτσι κι εμένα η κόρη του Γαβρίλη
σαν έφευγα στις 20 τ' Απρίλη
μου φώναξε ψηλά από το μπαλκόνι:

«Στρατιώτη αν θες τη μάχη να κερδίσεις,
μια κοπελίτσα κοίτα ν' αγαπήσεις.
Όποιος το γυρισμό του όρκο δεν κάνει,
στρατιώτη μου, τον πόλεμο το χάνει»

τη Θήβα, επάτησε, και σκότωσε τον Ητίωνα ακόμα,
μα δεν τον έγδυσε, το σπλάχνο του βαθιά τον εσεβάστη·
με τα πολύπλουμά του τ᾽ άρματα τον έθαψε, και μνήμα
του ασκώνει· και φτελιές του φύτεψαν ολόγυρα οι πανώριες
Νεράιδες του βουνού, που εγέννησεν ο Βροντοσκουταράτος.
Κι είχα κι εφτά αδερφούς που χαίρομουν στο αρχοντικό μας μέσα,
κι όλοι την ίδια μέρα εδιάβηκαν στον Άδη κάτω, τι όλους
τους σκότωσε ο Αχιλλέας ο πέρφανος, την ώρα που βοσκούσαν
τα στριφτοζάλικα τα βόδια μας και τ᾽ άσπρα πρόβατά μας.
Και τη μητέρα μου, που αφέντευε στης δασωμένης Πλάκος
τα ριζοπλάγια, εδώ την έφερε με τ᾽ άλλα του τα κούρσα,
και ξαγορά αφού πήρε αρίφνητη τη λευτερώνει πάλε·
τότε όμως η Άρτεμη στου κύρη της τη σκότωσε η δοξεύτρα.
Έχτορα, τώρα εσύ πατέρας μου και σεβαστή μου μάνα
κι αδέρφι, εσύ και λεβεντόκορμος στην κλίνη σύντροφος μου.
Αχ έλα τώρα πια, σπλαχνίσου μας και μείνε εδώ στον πύργο,
μην κάνεις ορφανό το σπλάχνο σου, μην κάνεις χήρα έμενα.
Στην άγρια τη συκιά το ασκέρι σου για στήσε δίπλα τώρα,
κει πού το κάστρο ευκολοπαίρνεται και τα τειχιά πατιούνται.
Ν᾽ ανέβουν τρεις φορές δοκίμασαν με διαλεγμένο ασκέρι
οι γιοι του Ατρέα κι ο πολυδόξαστος ο Ιδομενέας κι ο γαύρος
Διομήδης κι ο Αίας κι ο συνονόματος υγιός του Οϊλέα, δω πάνω·
θες κάποιος μάντης τους αρμήνεψε, τις θείες βουλές που ξέρει,
θες και μονάχοι τους δοκίμασαν κι από δικού τους ήρθαν.»
Κι ο μέγας κρανοσείστης Έχτορας απηλογιά της δίνει:
«Κι εγώ όλα τούτα τα στοχάζομαι, καλή μου, αλήθεια· ωστόσο
μπροστά στους Τρώες περίσσια ντρέπουμαι και στις μακρομαντούσες
Τρωαδίτισσες, μακριά απ᾽ τον πόλεμο σαν τον κιοτή να φεύγω·
μήτε το λέει η καρδιά μου, τι έμαθα να ᾽μαι αντρειωμένος πάντα
και μέσα στη σφαγή να βρίσκομαι στους Τρώες τους μπροστομάχους,
την τρανή δόξα του πατέρα μου και μένα να κρατήσω·
τι εγώ στο νου μου και στα φρένα μου καλά το ξέρω αλήθεια:
Θα ξημερώσει μέρα κάποτε πού θα χαθεί το κάστρο
της Τροίας κι ο Πρίαμος ο πολέμαρχος κι όλος μαζί ο λαός του.
Μα τόσο για των Τρωών δε νοιάζομαι τα πάθη όπου 'ναι να 'ρθουν,
κι ουδέ για την Εκάβη νοιάζομαι και για τον Πρίαμο τόσο
και για τ᾽ αδέρφια μου, που κάποτε περίσσια κι αντρειωμένα

Γ. Σεφέρης, Ἀσίνην τε… (Ιλιάδα) απόσπασμα)

Κοιτάξαμε όλο το πρωί γύρω γύρω το κάστρο
αρχίζοντας από το μέρος του ίσκιου εκεί που η θάλασσα
πράσινη και χωρίς αναλαμπή, το στήθος σκοτωμένου παγονιού
μας δέχτηκε όπως ο καιρός χωρίς κανένα χάσμα.
Οι φλέβες του βράχου κατέβαιναν από ψηλά
στριμμένα κλήματα γυμνά πολύκλωνα ζωντανεύοντας
στ' άγγιγμα του νερού, καθώς το μάτι ακολουθώντας τις
πάλευε να ξεφύγει το κουραστικό λίκνισμα χάνοντας δύναμη ολοένα.
Από το μέρος του ήλιου ένας μακρύς γιαλός ολάνοιχτος
και το φως τρίβοντας διαμαντικά στα μεγάλα τείχη.
Κανένα πλάσμα ζωντανό τ' αγριοπερίστερα φευγάτα
κι ο βασιλιάς της Ασίνης που τον γυρεύουμε δυο χρόνια τώρα
άγνωστος λησμονημένος απ' όλους κι από τον Όμηρο
μόνο μια λέξη στην Ιλιάδα κι εκείνη αβέβαιη
ριγμένη εδώ σαν την εντάφια χρυσή προσωπίδα.
Την άγγιξες, θυμάσαι τον ήχο της; κούφιο μέσα στο φως
σαν το στεγνό πιθάρι στο σκαμμένο χώμα·
κι ο ίδιος ήχος μες στη θάλασσα με τα κουπιά μας.
Ο βασιλιάς της Ασίνης ένα κενό κάτω απ' την προσωπίδα
παντού μαζί μας παντού μαζί μας, κάτω από ένα όνομα:
«Ἀσίνην τε… Ἀσίνην τε…» […]

θα κυλιστούν στη σκόνη, πέφτοντας απ᾽ των οχτρών τα χέρια-
όσο για σένα, όταν χαλκάρματος κάποιος Αργίτης πάρει
τη λευτεριά σου και ξοπίσω του σε σέρνει δακρυσμένη·
και στο Άργος πέρα υφαίνεις έπειτα στον αργαλειό μιας ξένης,
κι απ᾽ τη Μεσσήιδα η την Υπέρεια σου λεν νερό να φέρνεις,
πολύ άθελά σου, μα ανημπόρετη θα σε βαραίνει, ανάγκη·
και κάποιος πει τυχόν, θωρώντας σε να χύνεις μαύρα δάκρυα:
'Γιά κοίτα τη γυναίκα του Έχτορα, που ήταν στη μάχη ο πρώτος
μέσα στους Τρώες τους αλογάρηδες, σύντας την Τροία
χτυπούσαν.'
Αυτά θα πει, και τότε μέσα σου ξανά θ᾽ ανάψει ο πόνος,
τι έλειψε αυτός που δε θα σ᾽ άφηνε να σκλαβωθείς ποτέ του.
Μα κάλλιο να μη ζω, να βρίσκομαι βαθιά στη γη χωσμένος,
το σούρσιμό σου και το σκούξιμο προτού στ᾽ αφτιά μου
φτάσουν!»
Αυτά είπε ο ξακουσμένος Έχτορας, κι ανοιεί στο γιο τα χέρια
μα το παιδί στης ομορφόζωστης τον κόρφο εκρύφτη βάγιας
με δυνατές φωνές, τι έτρόμαξε τον κύρη του θωρώντας,
απ᾽ το χαλκό που τον εσκέπαζε σκιαγμένο κι απ᾽ τη φούντα
την αλογίσια, που άγρια σάλευε κατάκορφα στο κράνος.
Με την καρδιά τους τότε γέλασαν ο κύρης του κι η μάνα,
κι ευτύς ο ξακουσμένος Έχτορας απ᾽ το κεφάλι βγάζει
το κράνος, και στη γη το απίθωσε λαμποκοπώντας όλο.

Ο Όμηρος και ο οδηγός του
William-Adolphe Bouguereau

Ραψωδία Ζ, 476-493
(Μετάφραση Γ. Ψυχουντάκη)

«Θεοί μου, δώστε να γενεί, κι εσύ πατέρα Δία,
τούτος ο γιος μου, σαν κι εγώ, περίλαμπρος στην Τροία
μέσα στους Τρώες, κι άξιος μου εις την αντρειά, που πάλι
στην Τροία για να κυβερνά με δύναμη μεγάλη,
κάποιος να πει κάποια φορά: "Τούτος περνά τον κύρη",
με ματωμένα λάφυρα σα δει πως θα γιαγείρει,
που σκότωσε κάποιον εχθρό, πολεμιστή στη μάχη,
η μάνα του χαρά κι αυτή μες στην καρδιά της να ᾽χει.»
Στα χέρια της γυναίκας του βάνει το γιο του πάλι.
Εκείνη τον εδέχτηκε στη μυρισμένη αγκάλη
με γέλια, μες στα δάκρυα, κι άντρας της τη λυπήθη,
τη χάιδεψε, της μίλησε, κι αυτά τσ᾽ απιλογήθη.
«Καημένη! Μη μου χολοσκάς μέσα σου τόσο πάλι,
μα εμένα δεν μπορεί κανείς στον Άδη να με βάλει,
αν δεν το γράφει η μοίρα μου, κι άνθρωπος δεν υπάρχει

Αποχαιρετισμός Έκτορα και Ανδρομάχης
Karl Friedrich Deckler

στον κόσμο που τη μοίρα του την ξέφυγε να λάχει,
τι παλικάρι, τι δειλός, όποιος μαθώς και να ᾽ναι·
και πήγαινε στο σπίτι σου και τις δουλειές σου κάνε,
τη ρόκα σου, τον αργαλειό, τις δούλες να εργαστούνε,
κι άφησε για τον πόλεμο τους άντρες να γνοιαστούνε
στην Τροία που ᾽χουν γεννηθεί, κι εγώ τα πιο περίσσια.»

Τ. Λειβαδίτης, Τρωικός Πόλεμος

Η θάλασσα ατέλειωτη σαν ονειροπόλημα
οι γυναίκες ωραίες σαν την Ελένη
οι φιλίες αβέβαιες, οι οιωνοί δυσανάγνωστοι
και το πρωί θα ξυπνήσουμε πάλι
αφύλακτοι.

Ραψωδία Χ, στ. 33-130
(Μετάφραση Α. Πάλλη)

Και σπάει στα δάκρια ο γέροντας, κ' υψώνοντας τα χέρια
χτυπούσε το κεφάλι του, και με φωνή και κλάμα
το γιο του ξόρκιζε π' ομπρός στο Ζερβοπόρτι ολόρθος
δίψαε ως στο τέλος του Πηλιά το γιο να πολεμήσει.
Κι' έκραξε ο γέρος, κι' άπλωνε σπαραχτικά τα χέρια
«Έχτορα, μη μου καρτεράς, παιδί μου, αφτό το σκύλο
μονάχος έτσι αβοήθητος, μη χάσεις τη ζωή σου,
παιδί μου, απ' το κοντάρι του, γιατί είναι ανότερός σου...
τ' άγριο θεριό ! που έτσι οι θεοί τόση όση εγώ ναν τούχαν
αγάπη ! Σκύλοι γλήγορα θαν τον ξεσκούσαν κι' όρνια
νεκρό, κι' εδώ το βάρος μου θα μούβγαινε απ' τα στήθια,
που γιους με στέρησε πολλούς, γιους στα χρυσά τους νιάτα
που σκότωνε είτε σε νησιά απόκεντρα τους πούλαε ...

Η μονομαχία Έκτορα και Αχιλλέα
Θεόφιλος

Τι τώρα τον Πολύδωρο και το Λυκά, διο γιους μου,
δε βλέπω εδώ που κλείστηκαν μέσα στο κάστρο οι Τρώες,
τ' αγόρια που η αρχόντισσα μου γέννησε η Λαθόα.
Μα αν ζουν στον κάμπο, εγώ στερνά με μάλαμα κι' ασήμι
τους ξαγοράζω, τι έχουνε στον πύργο οι θησαβροί μου·
μα αν τώρα πια σκοτώθηκαν, στα βάθια αν είναι τ' Άδη,
για μας άχ που τους κάναμε, για μας θα μείνει η πίκρα,
μα ο άλλος κόσμος —τί θαρρείς;— μιά αβγή θαν τους θρηνήσει
και θα ξεχάσει, εξόν κι' εσύ παιδί μου, αν μας ρημάξεις.
Μόνε έμπα, γιε μου, στο καστρί, εσύ που της πατρίδας
είσαι ο σωτήρας, τι ύστερα —τί βγαίνει ; — θα δοξάσεις
το σκύλο αυτό, μα, γιε μου, εσύ τη λεβεντιά θα χάσεις.
Σπλαχνίσου με, όσο ακόμα ζω, τον άμοιρο κι' εμένα,
αχ ο πικρός ! που στη μπασιά των γερατιών μου ο Δίας
θα με ξοντώσει ανήμερα, πολλά αφού δω μαρτύρια,
σφαγμένους γιους και στη σκλαβιά τις κόρες παγεμένες,
στερνά κι' εμένα που σκυλιά του δρόμου θα με κάνουν
κοψίδια ομπρός στα ξώθυρα, όταν κοντάρι ή σπάθα
μου ρήξει κατά γης νεκρό το γέρικο κουφάρι.»
Είπε, και τράβαε τα ψαρά μαλλιά του οχ το κεφάλι
και τα μαδούσε· μα εκεινού δεν τούπειθε τη γνώμη.
Και δίπλα πάλι η μάννα του θρηνούσε κι' ανοιγμένο
κρατούσε μ' ένα χέρι της τον κόρφο, και με τ' άλλο
σηκώνει απάνου το βυζί και κράζει με λαχτάρα
Γιε μου Έχτορα, σεβάσου αφτά, λυπήσου με κι' εμένα,
κι' η δόλια αν σούδωκα ποτές πονομαλάχτη κόρφο,
θυμήσου το έλα, αγόρι μου, και τον οχτρό σου μέσα
έμπα και χτύπα απ' το καστρί, μην τ' αντιστέκεις μόνος,
τι αν σε σκοτώσει, ώ γόϊ κι' αλί! στο στρώμα στολισμένο
δε θα σε κλάψω, αστέρι μου, εγώ η πικρή σου μάννα,
μήτε η γυναίκα σου η χρυσή, μόνε ταχιά μακριά μας
στα πλοία πέρα των οχτρών θα σε σπαράξουν σκύλοι.»
Έτσι πολλά του φώναζαν του λατρεμένου γιου τους
και τόνε ξόρκιζαν κι οι διο με πόνο και λαχτάρα·
μα γνώμη αφτός δεν άλλαζε, μόν το γοργό Αχιλέα
καρτέραε πάντα πούφτανε θεόρατος, σα γίγας.
Και την ασπίδα γέρνοντας σε προβγαλμένο πύργο
είπε με βογγητό βαθύ μες στην τρανή καρδιά του
«Ώχου μου ! αν σύρω και χωθώ μέσα στο κάστρο τώρα
άτιμος είμαι θα μου πει ο Πολυδάμας πρώτος,
πούθελε πίσω το στρατό να φέρω μες στο κάστρο

Κ.Π. Καβάφη, Η κηδεία του Σαρπηδόνος (απόσπασμα)

Βαρυὰν ὀδύνην ἔχει ὁ Ζεύς. Τὸν Σαρπηδόνα
ἐσκότωσεν ὁ Πάτροκλος· καὶ τώρα ὁρμοῦν
ὁ Μενοιτιάδης κ᾽ οἱ Ἀχαιοὶ τὸ σῶμα
ν᾽ ἀρπάξουνε καὶ νὰ τὸ ἐξευτελίσουν.
Ἀλλὰ ὁ Ζεὺς διόλου δὲν στέργει αὐτά.
Τὸ ἀγαπημένο του παιδί –ποὺ τὸ ἄφισε
καὶ χάθηκεν· ὁ Νόμος ἦταν ἔτσι–
τουλάχιστον θὰ τὸ τιμήσει πεθαμένο.
Καὶ στέλνει, ἰδού, τὸν Φοῖβο κάτω στὴν πεδιάδα
ἐρμηνευμένο πῶς τὸ σῶμα νὰ νοιασθεῖ.
Τοῦ ἥρωος τὸν νεκρὸ μ᾽ εὐλάβεια καὶ μὲ λύπη
σηκώνει ὁ Φοῖβος καὶ τὸν πάει στὸν ποταμό.
Τὸν πλένει ἀπὸ τὲς σκόνες κι ἀπ᾽ τὰ αἵματα·
κλείει τὴν πληγή του, μὴ ἀφίνοντας
κανένα ἴχνος νὰ φανεῖ· τῆς ἀμβροσίας
τ᾽ ἀρώματα χύνει ἐπάνω του· καὶ μὲ λαμπρὰ
Ὀλύμπια φορέματα τὸν ντύνει.
Τὸ δέρμα του ἀσπρίζει· καὶ μὲ μαργαριταρένιο
χτένι κτενίζει τὰ κατάμαυρα μαλλιά.
Τὰ ὡραῖα μέλη σχηματίζει καὶ πλαγιάζει.
Τώρα σὰν νέος μοιάζει βασιλεύς ἁρματηλάτης –
στὰ εἰκοσιπέντε χρόνια του, στὰ εἰκοσιέξι–
ἀναπαυόμενος μετὰ ποὺ ἐκέρδισε,
μ᾽ ἅρμα ὁλόχρυσο καὶ ταχυτάτους ἵππους,
σὲ ξακουστὸν ἀγῶνα τὸ βραβεῖον.
Ἔτσι σὰν ποὺ τελείωσεν ὁ Φοῖβος
τὴν ἐντολή του, κάλεσε τοὺς δυὸ ἀδελφοὺς
τὸν Ὕπνο καὶ τὸν Θάνατο, προστάζοντάς τους
νὰ πᾶν τὸ σῶμα στὴν Λυκία, τὸν πλούσιο τόπο.

την έρμα εκείνη τη νυχτιά σα βγήκε ο Αχιλέας.
Μα εγώ όχι τούπα... ά! θάβγαινα πολύ πιο κερδισμένος...
Μα τώρα τόσο μου στρατό σαν πήρα στο λαιμό μου
με τις περφάνιες μου, δειλιώ τους Τρώες ν' αντικρύσω,
μήπως γυρίσει και μου πει κανείς χειρότερός μου
'Λαμπρή η αντριά του Έχτορα που ρήμαξε τον τόπο!'
Έτσι θα πουν. Και κάλια μου εδώ ή τον Αχιλέα
να σφάξω κι' έτσι νικητής στο κάστρο να γυρίσω
ή διαφεντέβοντάς το εγώ να πέσω και σαν άντρας.»

Ραψωδία Σ, 79-110
(Μετάφραση Ι. Πολυλά)

«Μητέρα, ναι, το ετέλεσεν, ως είπες, ο Κρονίδης.
Αλλά πώς να το χαίρωμαι; Μου εχάθη ο ποθητός μου
Πάτροκλος, ο υπεράκριβος, ο φίλος της καρδιάς μου.
Ο Έκτωρ μου τον έσφαξε και τ' άρματα του επήρε
θαυμάσια, θεόρατα, που εδώκαν του Πηλέως
δώρον εξαίσιον οι θεοί σ' εκείνην την ημέραν,
όταν εκείνοι σ' έφεραν σ' ανδρός θνητού την κλίνην.
Αυτού με τες αθάνατες θαλάσσιες να'χες μείνει,
εσύ και να είχεν ο Πηλεύς πάρει θνητήν γυναίκα.

Η Θέτις δίνει τα όπλα στον Αχιλλέα
Giulio Romano

Κ.Π. Καβάφης, Απιστία

Σαν πάντρευαν την Θέτιδα με τον Πηλέα
σηκώθηκε ο Απόλλων στο λαμπρό τραπέζι
του γάμου, και μακάρισε τους νεονύμφους
για τον βλαστό που θάβγαινε απ' την ένωσί των.
Είπε· Ποτέ αυτόν αρρώστια δεν θαγγίξει
και θάχει μακρυνή ζωή. -Αυτά σαν είπε, η Θέτις
χάρηκε πολύ, γιατί τα λόγια
του Απόλλωνος που γνώριζε από προφητείες
την φάνηκαν εγγύησις για το παιδί της.

Κι όταν μεγάλωνεν ο Αχιλλεύς, και ήταν
της Θεσσαλίας έπαινος η εμορφιά του,
η Θέτις του θεού τα λόγια ενθυμούνταν.
Αλλά μια μέρα ήλθαν γέροι με ειδήσεις,
κ' είπαν τον σκοτωμό του Αχιλλέως στην Τροία.

Κ' η Θέτις ξέσχιζε τα πορφυρά της ρούχα,
κ' έβγαζεν από πάνω της και ξεπετούσε
στο χώμα τα βραχιόλια και τα δαχτυλίδια.
Και μες στον οδυρμό της τα παληά θυμήθη·
και ρώτησε τι έκαμνε ο σοφός Απόλλων,

πού γύριζεν ο ποιητής που στα τραπέζια
έξοχα ομιλεί, πού γύριζε ο προφήτης
όταν τον υιό της σκότωναν στα πρώτα νειάτα.

Κ' οι γέροι την απήντησαν πως ο Απόλλων
αυτός ο ίδιος εκατέβηκε στην Τροία,
και με τους Τρώας σκότωσε τον Αχιλλέα.

Και αντίς πόνος αιώνιος θα θλίβει την ψυχήν σου
του πεθαμένου τέκνου σου, που δεν θα γύρει πλέον
στα γονικά να τον δεχθείς. Διότι εγώ δεν θέλω
να ζήσω, μες στους ζωντανούς να είμ', εάν ο Έκτωρ
πρώτος από την λόγχην μου δεν ξεψυχήσει εμπρός μου,
και μου πληρώσει την σφαγήν του αγαπητού Πατρόκλου.».
Σ' εκείνον τοτε απάντησε δακρύζοντας η Θέτις:
«Και τότε ολιγοήμερος θα είσαι, αγαπητέ μου,
ότ' ύστερ' απ' τον Έκτορα εγγύς σου είναι το τέλος.».
Με πόνον είπεν ο Αχιλλεύς: «Στον τόπο ας πεθάνω
αφού μου εμέλλετο βοηθός του φίλου να μη γίνω
εις την σφαγήν του. Τώρα αυτός απ' την πατρίδα πέρα
απέθανε, ζητώντας με στου ολέθρου του την ώραν.
Τώρα αφού δεν θα ξαναϊδή την ποθητήν πατρίδα
ούδ' έσωσα τον Πάτροκλον κι εκείνους τους συντρόφους
τους άλλους που απ' του Έκτορος την λόγχην απεθάναν,
αλλά στες πρύμνες κάθομαι της γης *χαμένο βάρος* (**ἄχθος ἀρούρης**),
εγώ των άλλων Αχαιών στον πόλεμον ο πρώτος
αν και στον λόγον από εμέ καλύτερ' είναι και αλλοι.
Απ' τους θεούς κι απ' τους θνητούς να εχάνετο η διχόνοια,
και η χολή που και άνθρωπον με γνώση εξαγριώνει
που μες στα στήθη χύνεται γλυκιά και μελωμένη
και ως μαύρος έπειτα καπνός ξεσπά και μεγαλώνει,
καθώς εμένα εχόλωσεν ο μέγας Αγαμέμνων.

Τ. Λειβαδίτης, Μικρή Ιλιάδα

Δε ζούμε αληθινά παρά μόνο τη νύχτα μέσα στ' όνειρο.
Και το πρωί «καλημέρα» λες, «καλημέρα» σου λένε.
Κι η σφαγή συνεχίζεται.

Ραψωδία Ω, 486-506
(Μετάφραση Ν. Καζαντζάκη-Ι. Κακριδή)

Κι ο Πρίαμος τότε τέτοια αρχίνησε να λέει παρακαλώντας:
« Βάλε στο νου, Αχιλλέα θεόμορφε, τον κύρη το δικό σου·
ενός καιρού 'μαστε, στην τέλειωση των γερατιών των έρμων.
Μπορεί κι αυτός απ᾽ τους γειτόνους του να τυραννιέται γύρα,
κι ούτε ένα απ᾽ το κακό κι απ᾽ το άδικο διαφεντευτή δεν έχει
Μα εκείνος, ζωντανός ακούγοντας πως είσαι, αναγαλλιάζει
βαθιά στα φρένα, και νυχτόημερα τον δυναμώνει η ελπίδα,
τον ακριβό του υγιό πως κάποτε θα ιδεί απ την Τροία να γέρνει.
Μα εγώ ο τρισάμοιρος, που αξιώθηκα τους γιους τους πιο αντρειωμένους
στην Τροία να κάνω την απλόχωρη, καί δε μου απόμεινε ένας!

Alexander Ivanov
Πρίαμος και Αχιλλέας

Είχα πενήντα γιους, σαν έφτασαν οι Αργίτες εδώ πέρα·
οι δεκαεννιά απ᾽ την ίδια εβγήκανε κοιλιά, τους άλλους όλους
μες στο παλάτι μου τους γέννησαν άλλες γυναίκες που 'χα.
Οι πιο πολλοί απ᾽ τον Άρη εχάθηκαν τον άγριο, και τον έναν,
ξεχωριστό, που μου παράστεκε την Τροία και μας τους ίδιους,
την πατρική του γη ως διαφέντευε, τον σκότωσες πριν λίγες
μέρες, τον Έχτορα. Για χάρη του στα πλοία σας φτάνω τώρα,
να τον λυτρώσω με την άμετρη την ξαγορά που φέρνω.
Έλα, σεβάσου τους αθάνατους, συμπόνεσε και μένα,
τον κύρη σου, Αχιλλέα, θυμάμενος· πιο αξίζω εγώ συμπόνια·
τι εβάστηξα ό,τι δεν εβάστηξε κανείς θνητός στον κόσμο
του αντρούς πού τους υγιούς μου εσκότωσε το χέρι να φιλήσω!»
Είπε, και τον καημό του εφούντωσε για το δικό του κύρη,
κι έσπρωξε ανάλαφρα το γέροντα, το χέρι πιάνοντάς του.
Μαζί τους έπνιξαν οι θύμησες, τον έναν του αντρειωμένου
του Εχτόρου, κι έκλαιγεν, ως σούρνονταν μπρος στου Αχιλλέα τα πόδια·
θρηνούσε κι ο Αχιλλέας, τον κύρη του θυμάμενος, και πότε
τον Πάτροκλο, κι ως πέρα οι θρήνοι τους γιομίζαν το καλύβι.

Ραψωδία Ω 486-624
(Μετάφραση Α. Σπανούδη)

Μπαίνει μέσα ο Πρίαμος, μά᾽Ν-τον θωρούσιν τζιείνοι,
έσσιυψεν να παρακαλεί, πιάννει τα γονατά του,
φιλά τα σσιέρκα του φονιά, έτσι σσιυφτός μπροστά του,
έτσι σαν κάποιον το κακόν άμαν ννά τον πλακώσει,
διότις στην πατρίδαν του κάποιον έσσιει σκοτώσει,
σε άλλην χώραν μακρινήν, σε ξένους τόπους φτάννει,
μπαίννει σε πλουσιόσπιτον τζι᾽ όποιος τον δεί τα χάννει.
Τζι᾽ ο Αχιλλέας χάννει τα, άμαν ήρτεν κοντά του,
του Θεϊκού του Πρίαμου που είδεν την θωρκάν του,
τζι᾽ οι δκυό τους τα εχάσασιν, μεινίσκουν χασκιασμένοι,
τζι᾽ ο Πρίαμος παρακαλεί με μιάν φωνήν κλαμένη:
Θεόμορφε πρέπ-Α-σκεφτείς πώς έσσιει ηλικία
τζι᾽ ο τζιύρης σου, στο ύστερον σκαλίν, στα γερατεία,
τζιαί ποιός ιξέρει γύρου του τζιαί τζιείνου οι γειτόνοι
εάν τον βασανίζουσιν, τζιαί ποιός τον ιγλυτώννει,
που το κακόν το φοβερόν, αλλά κρατεί ορπίαν
πώς ζωντανός εννά στραφείς εσού από την Τροίαν.
Μέραν της μέρας καρτερά τζιαί σφίγγει την καρκιάν του,
πώς θα στραφείς για να σε δει αλλαξανά κοντά του,
όπως το σκέφτουμαι τωρά βαθκειά στα λογικά μου,
πέρκ᾽ εν έρτει ο τζιύρης σου στα πούντη τα δικά μου,
όμως εγιώ πό᾽ γέννησα τόσους πολλούς γενναίους,
τζι᾽ εν έχω έναν ζωντανόν, γιατ᾽ έχασα τους νέους,

Κ.Π. Καβάφης, Πριάμου Νυκτοπορία

Άλγος εν τη Ιλίω κ' οιμωγή.
Η γη
της Τροίας εν απελπισμώ πικρώ και δέει
τον μέγαν Έκτορα τον Πριαμίδην κλαίει.
Ο θρήνος βοερός, βαρύς ηχεί.
Ψυχή
δεν μένει εν τη Τροία μη πενθούσα,
του Έκτορος την μνήμην αμελούσα.
Αλλ' είναι μάταιος, ανωφελής
πολύς
θρήνος εν πόλει ταλαιπωρημένη·
η δυσμενής κωφεύει ειμαρμένη.
Τ' ανωφελή ο Πρίαμος μισών,
χρυσόν
εξάγει εκ του θησαυρού· προσθέτει
λέβητας, τάπητας, και χλαίνας· κ' έτι
χιτώνας, τρίποδας, πέπλων σωρόν
λαμπρόν,
και ό,τι άλλο πρόσφορον εικάζει,
κ' επί του άρματός του τα στοιβάζει.
Θέλει με λύτρα από τον τρομερόν
εχθρόν
του τέκνου του το σώμα ν' ανακτήση,
και με σεπτήν κηδείαν να τιμήση.
Φεύγει εν τη νυκτί τη σιγηλή.
Λαλεί
ολίγα. Μόνην σκέψιν τώρα έχει
ταχύ, ταχύ το άρμα του να τρέχη.
Εκτείνεται ο δρόμος ζοφερός.
Οικτρώς
ο άνεμος οδύρεται κ' οιμώζει.
Κόραξ απαίσιος μακρόθεν κρώζει.
Εδώ, κυνός ακούετ' υλακή·
εκεί,
ως ψίθυρος λαγώς περνά ταχύπους.
Ο βασιλεύς κεντά, κεντά τους ίππους.
Της πεδιάδος εξυπνούν σκιαί
λαιαί,
και απορούν προς τι εν τόση βία
πετά ο Δαρδανίδης προς τα πλοία
Αργείων φονικών, και Αχαιών
σκαιών.
Αλλά ο βασιλεύς αυτά δεν τα προσέχει·
φθάνει το άρμα του ταχύ, ταχύ να τρέχει.

είχουν πεήντα που ᾽ρτασιν οι Αχαιοί ποδόττε,
μια μάνα εν δεκαεννιά πού ᾽σσιεν γεννήσει τότε,
τους άλλους στο παλάτιν μου άλλες τους εγεννήσαν,
τα γόνατα τους πιο πολλούς τούτους επαραλύσαν,
από τον Άρην τον Θεόν τζι᾽εσούνι Αχιλλέα,
τον έναν τον μοναδικόν, προστάτην μας, σημαία,
εσκότωσες τον τζια᾽ μπροού τον Έκτοραν μας όταν
τζειαμαί που την πατρίδαν του την υπερασπιζόταν.
Για τούτον τζι᾽ ήρτα δαχαμαί στους Αχαιούς τα πλοία,
να τον λυτρώσω τζι᾽ έφερα λύτρα που δέν εν λλία,
όμως σεβάστου τους Θεούς, τον τζιύρην σου θθυμήθου,
τζιαί μεν τον κακομάζαλον δαμαί τωρά λυπήθου,
τόσα που εκακόπαθα, πώς τζι᾽ εταγιάντησά τα,
τα σσιέρκα πό᾽ σκοτώσασιν τους γυιούς μό᾽ φίλησά τα.
να κλάψει για τον τζιύρην του κάμνει τον να ποθήσει
τον γέρον με το σσιέριν του γλυτζιειά θα τον κουντήσει.
Τον Έκτωρ᾽ αθθυμούνται τον, τζιείνος ενεκαλιέτουν,
στο κλάμαν λλιοπνίεται χαμαί σαν ετζιυλλιέτουν,
στον Αχιλλέαν ομπροστά, αμμά᾽κλαιεν τζιαί τζιείνος
τον Πάτροκλον, τον τζιύρην του, βκαίννει στο σπίτιν θρήνος.
Ο Αχιλλέας έκλαψεν, στο κλάμαν πό ᾽ποσώστην,
φεύκει ο πόθος του κορμιού τζιαί της ψυσσιής σηκώστην.
εστάθην που τον θρόνον του τον γέρονταν σηκώννει
το σσιέριν του σαν τό᾽πιαεν᾽ που το μαράζιν λιώννει,
λυπάται τ᾽ άσπρα του μαλλιά τζιαί τ᾽ άσπρον του τζιεφάλι,
τζιαί τότες λόγια φτερωτά λέει του γέρου πάλι:
Δυστυχισμένε γέροντα, πολλά πό᾽ βασανιέσουν,
ίνταλως τζι᾽ αποφάσισες στα πλοία μας τζι᾽ ερκέσουν,
ομπρός στ᾽αμμάθκια του αντρούς στους τόσους τους καμούς σου,
τούτος πό ᾽σκότωσεν πολλούς νέους που μεσ᾽ τους γυιούς σου,
θά᾽σσιεις καρκιάν που σίερον τζι᾽ακόμα παραπάνω,
μά᾽λα στον θρόνον δαχαμαί ξέβα να κάτσεις πάνω,
ν᾽ αφήσουμεν τους πόνους μας τζι᾽ οι δκυο μας μανισσιοί μας
να κατακάτσουν πό᾽χουμεν πικρίαν στην ψυσσιήν μας.
Αφό᾽ν τζιαί βκαίνει τίποτες, όσον τζιαί να θρηνούμεν,
γιατί τα κλώσαν οι Θεοί έτσι να δυστυχούμεν,
εσάσαν τα να ζιούμεντε πάντα μας πικρεμένοι,
μα τζιείνοι πίκρες δεν έχουν, πάνω ψηλά που ένι,
ο Δίας στο κατώβλιον του έσσιει τα κουμπημένα
δύο πιθάρκα, τζι᾽έχουσιν δώρα μεσ᾽ το καθένα,
στο έναν έσσιει τα καλά στ᾽ άλλον την δυστυχία,
τζι᾽ Δίας με τους κεραυνούς εις τους θνητούς τα᾽ δίαν.
Τούτα τα δώρα τζιαί τα δκυό, έτσ᾽ανακατωμένα,
κάποτε πέμπει μας καλά είτε κακόν κανένα,
μα σ᾽ όποιον πέψει το κακόν εν καταφρονεμένος,
η μαύρη πείνα τον βουρά, στην γην τζιυνηημένος,

Κ. Χαραλαμπίδης
Η Αγία Ελένη στην Κύπρο

Όσο η ψυχή μου γέμει με σταυρούς
αδυνατώ να το πιστέψω: Αγία Ελένη,
λένε, το πόδι της δεν πάτησε την Κύπρο
–
«ποτέ δεν πάτησα την αντρειωμένη
Τροία », θα έλεγε κι ωραία λοιπόν
Ελένη,
«αλλ΄ είναι ψέματα όλα, πίστεψέ ».
Προς τι ο Βασιλοπόταμος, αγαπητοί,
προς τι το Σταυροβούνι μά κι οι μύθοι
που θρέφουν χίλια εξακόσια χρόνια
ένα λαό; Εξόν κι αν δεν υπάρχει
αυτός ο λαός. Τότε να τον πετάξεις
με δάχτυλα μπαρόκ, νύχια από βράχο.
Ποιό παραθύρι θα δεχτεί το θάμα
να πέσει από ψηλά; κι αν έβγει πάλι
φώς;
ένα δεμάτι χόρτο που γίνεται πυρσός;
Καλύτερ' ανιστόρητα να το δεχτούμε
σαν προσταγή της μοίρας – πέρασε από
δω, να και τον τάφο της: « Ελένη μοναχή
† ετών ογδόντα πέντε » στον περίβολο
τ' αρχαίου μοναστηριού. Της αρεσκιάς
της θα βρήκε την αυλή, κι όντας
φιλόδωρη,
τ' αφήνει ζωντανό σταυρό για να
σκεπάζει την Κύπρον όλη• παντιμίως
μια λάμψη.

γυρίζει δά γυρίζει τζιεί, μα δεν τον παιεντίζουν,
μήτε αθρώποι με Θεοί, δεν τον υπολογίζουν,
έτσι τζιαί μέναν οι Θεοί στον τζιύρην μου εδώσαν
δώρα που εγεννήθηκεν σπουδαία τζιαί καμπόσα,
γιατί τους άλλους τους θνητούς στα πλούτη εξεπέρναν,
στους Μυρμιδόνες Βασιλιάς ούλους τους εκυβέρναν.
Αν τζιαί θνητός εδώκαν του Θεάν γεναίκαν τέθκοιαν,
αλλά τζιαί τούτου ο Θεός μαύρον κακόν του έδκιαν,
τζιαί δεν του έπεψεν παιδκιά να πιάσουσιν τον θρόνον
μά μονογυιόν μ᾽αφήσασιν λλιόζωον στον χρόνον.
Ούτε μπορώ να τον νοιαστώ, μήτε είμαι κοντά του,
φευκός που την πατρίδαν μου, στην Τροίαν μακρυά του,
τζι᾽ ήρτα τζιαί βασανίζω σε τζιαί σέν᾽ τζιαί τα παιδκιά σου,
τζι᾽ ακούμεν ήτουν ευτυχής πολλά η αφενκιά σου,
τζι᾽ όσοι στην Λέσβον βρίσκουνται που πάνω πόν᾽ η χώρα
Φρυγίαν μα τζιαί Μάκαρα, ακόμα τζιαί προχώρα,
τζιαί ο πλατύς Ελλήσποντος λαλούν πώς τούς περνούσες
στα μάλια, γέρο τζιαί στους γυιούς περίτου εκρατούσες.
Που τον τζιαιρόν που τα παιδκιά του ουρανού σου δώσαν
τζι᾽ ήρτασιν αξινάστραφα, μάχες τζιαί φόνοι ζώσαν,
την πόλιν σου συνέχεια, μα ᾽πομονός να είσαι,
σταμάτα μοιρολόημαν, μέσ᾽ την ψυσσιήν κανεί ᾽σε,
γιατ᾽ εν τζιαί βκαίννει τίποτε όσον τζιαί να πενθήσεις,
πριχού πάθεις τζι᾽ άλλον κακόν τζι᾽εν θα τον αναστήσεις.
Τζι᾽ ο γέρος ο Θεόμορφος Πρίαμος μ᾽ έναν στόμα:
στον θρόνον μέν θέλεις να βκώ Διόθρεφτε ακόμα,
όσον τζιαιρόν ο Έκτορας εν άσαστος τζιαί ππέφτει
στα χώματα τζιαί στες σκηνές, μα λύτρωσμου τον πέρκι,
τζιαί με τα μμάδκια να τον δω, τζιαί σούνι δέχτου τώρα,
όσον το γληορόττερον πό᾽ φέραμέντε δώρα
να στα χαρίνει ο Θεός τζιαί να στραφείς πατρίδαν,
αφούτις μ᾽ άφησες να ζιώ, να βλέπω φως στην Τροίαν.
Τζι᾽ ο Αχιλλέας θυμωτά, όπως εζαοθώρεν,
μέν με φουρτζιήζεις γέροντα, λαλεί του, πόε τζιώε
γιατί σκοπόν μου έχω το, τον Έκτωρ να λυτρώσω,
ο Δίας με ττεμπίσσιαζεν γέροντα μου, ωστόσο
την μάναν που με γέννησεν, την κόρη του γερόντου,
μέσα στην θάλασσαν ποτζιεί, μέσ᾽ τα βαθκειά του πόντου,
τζιαί σεν καταλαβαίννω σε τον πόνον που᾽σσιεις γέρο,
όξα πώς σ᾽έφερεν Θεός, νομίζεις δεν το ξέρω,
δακάτω στο λιμάνιν μας όσον τζιαί νάν᾽ γενναίος,
εν θα ᾽ρκετουν στους κάμπους μας όσον τζιαί νά ᾽τουν νέος,
μα ούτε τζιαί που τους φρουρούς εύκολα να ᾽ποφύει,
μήτε να ξημαντάλωννεν την πόρταν μου ν᾽αννοίει,
μεν μου φουντώννεις πιο πολλά τον πόνον στην ψυσσιήν μου,
να μεν σ᾽αφήσω γέροντα άλλον μεσ᾽ την σκηνήν μου,

Ν. Παταπίου, Πεδιάδες της Ιλιάδας

Σελίδες Ιστορίας
ιστοί συναρμολογημένοι
που μ᾽ αποτελούν.
Εδώ και χρόνια
καθώς καθρεφτιζόμουνα
σε μια δεξαμενή,
που μέσα στα νερά της
έπλεαν χρυσόψαρα
διάβαζα συν τοις άλλοις
θύελλες, σεισμούς, λοιμούς
εκλείψεις της σελήνης και νεροποντές
και ότι βρούχος και ερυσίβη
τα σιτηρά κατέκαιαν.
Όρνεα στον ουρανό πετώντας
στα νύχια τους τις προφητείες έφεραν,
σε οροπέδια θα περιπλανηθείς
σε διαρκείς γονυκλισίες θα ελπίζεις.
Θα στερηθείς ηδύφθογγους ψιθύρους
και λόγους καλλικέλαδους
και κάτω από το χάος χάος
και πέρα από αυτό το έρεβος
και πάλιν χάος και άβυσσος.
Κύματα θα κτυπούν τον ύπνο σου
και μέσα στον αφρό τους
θα ξεχωρίζουν πρόσωπα
σχήματα και εικόνες.
Όστρακα και κτερίσματα
θα περιγράφουν τη ζωή σου
πως λογισμοί φιλήδονοι σε
δέσμευσαν.
Τα σάνταλα μικρά αγριόχορτα
με τον παράξενο καρπό τους
σε δρόσιζαν στην εποχή τους.
Μύριζες τις μουσιέπτες
και όλο χωνόσουν στον κορμό τους.
Ναι, σε τρυπούσαν με τα αγκάθια
μα πιο βαθειά ανάπνεες
και η ευωδιά τους
στα άνω διαζώματα σε ανέβαζε.
Καθόμουν στο πετραύλακο
και όλα τα έβλεπα
σαν ένας άλλος θεατής.

(*συνεχίζεται*)

τζι᾽ ήρτες τζιαί παρακαλητά δαμαί να μεν σ᾽ αφήσω
στον Δίαν πό ᾽δκιαν εντολές πάνω του ν᾽ασεβήσω.
Ετσι μιλά τζι᾽ ο γέροντας στον λόν του τρεμουλλεύκει,
τζι᾽ ο Αχιλλέας σάρταρεν, όπως τον λιόνταν έβκην,
έξω που μέσα στην σκηνήν, μα όϊ μανιχός του,
κλουθά τ᾽ ο Αυτομέδοντας τζι᾽ Άλκιμος ο πιστός του
τούτους που μεσ᾽τους σύντροφους περίτου εχτιμούσεν,
πό᾽ πέθανεν ο Πάτροκλος που τόσον αγαπούσεν,
τες μούλες τζιαι τα άλογα που τους ζυούς εβκάλαν
τζιαί τον τελλάλην γέρονταν πάσ᾽ την σκηνήν εβάλαν,
τούτον πό κάλιεν τον λαόν τωρά να τον συνάξει
τζι᾽ έναν σκαλίν εσάσαν του, τζι᾽εβάλαν του να κάτσει,
πού το αμάξιν τ᾽ όμορφον τα λύτρα ετραβήσαν
μα δκυο μανδύες όμορφους, πίσω εν που αφήσαν
σ᾽ έναν χιτώναν ο νεκρός να ᾽ν μέσα τυλιμένος,
πίσω στην Τροίαν να στραφεί πίσω ο πεθαμένος.
Τες δούλες του εφώναξεν να τον απομακρύνουν,
να τον αλείψουν αλοιφές ότι πό᾽ να τον πλύννουν,
να μέν τον δεί ο Πρίαμος πώς ήτουν το παιδίν του
άμπα τζιαί πασ᾽ την λύπην του εν κρατηθ᾽ η ορκή του,
τζι᾽ ο Αχιλλέας αγκριστεί, σκοτώσει τον με βία,
τζιαί ν᾽ασεβήσει στες βουλές του τρομερού του Δία.
Οι δούλες τον ελούσασιν, με λάδκια τον αλείψαν,
τζιαί σε μανδύαν καθαρόν μετά τον ετυλίξαν,
μέσ᾽ τον χιτώναν βάλλουν τον, πάει τζιαί τον σηκώννει
ο Αχιλλέας ο ίδιος, τζι᾽ ύστερις τον ξαπλώννει
πάνω το στρώμαν, τζι᾽ έρκουνται τζι᾽οι σύντροφοι οι άλλοι,
πάνω στ᾽ αμάξιν όμορφον, τανούν του τζιαί τον βάλλει,
εφώναξεν τον σύντροφον, θρηνά με μοιρολόγια:
Πού᾽σαι στον Άδην σύντροφε, άμαν ακούσεις λόγια,
μέν μου ξεσινερίζεσαι που δκιώ τον Έκτωρ πίσω,
λύτρα πρεπά μό᾽ δώσασιν, τζι᾽εσέν θα ξηχωρίσω
τζιείνα που πρέπει τζιαι για σέν᾽, είπεν τζιαί θα γυρίσει
πίσω ξανά μεσ᾽ την σκηνήν στον θρόνον θα καθήσει,
απ΄όπου εσηκώστηκεν τζιαί πάει καρτζιηνά του
στον άλλον τοίχον τζιαί λαλεί, του Πρίαμου αρκινά του:
Ο γυιός σου ελυτρώθηκεν, όπως είσσιες γυρέψει,
εν πάσ᾽ το στρώμαν ππέσοντα, τζιαί μόλις εννά φέξει
τότες θα πάεις να τον δείς, τζιαί μπόρεις να τον πιάεις,
έλα τωρά εις το φαΐν, κάτσε τζι᾽εσού να φάεις,
ως τζι᾽ η Νιόβη έφαεν η ομορφομαλλούσα,
τζιαί τζείνη έκατσεν να φά᾽ παρ᾽ όλον πόν᾽ παθούσα,
έχασεν δώδεκα παιδκιά μέσα στ᾽αρκοντικόν της,
έξ᾽ ήτουν κόρες τζι᾽ έξι γυιούς, πάσ᾽ τον αθθόν της νιότης,
τους γυιούς ο ασημοδόξαρος ο Φοίβος τους τοξεύκει,
τες κόρες της η Άρτεμις, τζιείνη τες σαϊττεύκει,

Ν. Παταπίου, Πεδιάδες της Ιλιάδας (συνέχεια)

Και βύθιζα τα χέρια μου
μες τα χαρίεντα διάφανα νερα.
Σελίδες ιστορίας
η ζωή μου.
Αίφνης ήχοι του αλακατιού
με ξύπνησαν.
Να κατοικώ και πάλιν
στην ανατολικότερη βουνοκορφή
της νήσου.
Ώστε λοιπόν ακαταπαύστως
σε πλάκες χάραζα
ελληνικά ψηφία.
Αντρούκλια και χαμαίμηλα
με θρέφουν
και στο παράθυρο να στέκομαι
κατάντικρύ μου η θάλασσα
της περιπέτειας συνώνυμη
και ολογυρά μου
πεδιάδες πράσινες
να εκτείνονται
της Ιλιάδας.

με την Νιόβην είχασιν τζι᾽ οι δκυό θυμούς περίτου
πό᾽ λάλεν ότι όμοια με την Λητώ πώς ήτου,
μητέρα μόνον δκυο παιδκιών, όμως το κατορθώσαν
τζι᾽ας ήτουν δύο μόνοι τους, δώδεκα εσκοτώσαν,
μέρες εννιά εππέφτασιν στο γιαίμαν τζιαί στην λάσπη,
τζι᾽ ούτ᾽ ένας δεν ευρέθηκεν τούτους για να τους θάψει.
Ο γυιός του Κρόνου τους θνητούς τους είσσιεν μαρμαρώσει,
αλλ᾽ όμως την δωδέκατην εδέησεν να δώσει
τζι᾽ οι απογόνοι τ᾽ ουρανού επήαν τζιαί τους κάψαν,
τζιαί τζιείνη, αφού ‘πόκαμεν που την πολλήν την κλάψαν
τότ᾽ αθθυμήθην το φαΐν, τωρά σε βράχους πού ᾽ναι
στην Σίπυλον, σ᾽ερημικά βουνά που κατοικούνε
όπως λαλούσιν οι Θεές οι νύφφες που χορέψαν,
στον Αχελώον, εν τζειαμαί πίκρες που της επέψαν
οι Αθανάτοι οι Θεοί, κάθεται πικροπίννει,
παρ᾽ όλον ότι φαίνεται μαρμαρωμένη δείγνει,
κόπιασε γέρο το λοιπόν να φάεις το φαΐν σου
τζι᾽ ύστερις πικροκλαίεις το τ᾽αγαπητόν παιδίν σου,
στην Τροίαν πόν᾽ να φτάσετε, άμαν να καταλήξεις,
γιατί ακόμα δάκρυα για λλόου του θα ρίξεις,
είπεν τζι᾽ ο φτεροπόδαρος σαρτάρει τζιαί του φέρνουν
έναν ολόασπρον αρνίν, σφάγγει το τζιαί το χτέρνουν,
οι σύντροφοι του οι πιστοί, τζι᾽ όμορφα το φροντίζουν,
μαστορικά το κόφκουσιν, στες σούβλες το σουβλίζουν,
με προσοχήν το ψήνουσιν, που την φωθκιάν το βκάλλει.

Ο Πρίαμος ικετεύει τον Αχιλλέα
Gavin Hamilton

ὡς ἔρις ἔκ τε θεῶν ἔκ τ᾽ ἀνθρώπων ἀπόλοιτο
καὶ χόλος, ὅς τ᾽ ἐφέηκε πολύφρονά περ χαλεπῆναι,
ὅς τε πολὺ γλυκίων μέλιτος καταλειβομένοιο
ἀνδρῶν ἐν στήθεσσιν ἀέξεται ἠύτε καπνός (Ραψ. Σ, 107-110)

να 'τανε λέει η διχόνοια να 'λειπε κι από θεούς κι ανθρώπους
κι η μάνητα, συχνά που εκόρωσε και γνωστικούς ακόμα,
και πιο γλυκιά απ᾽ το μέλι μέσα μας το σταλαχτό ανεβαίνει,
σαν τον καπνό γοργά φουντώνοντας στα στήθη των ανθρώπων.
(*Μτφρ. Καζαντζάκη-Κακριδή*)

οἵη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.
φύλλα τὰ μέν τ᾽ ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δέ θ᾽ ὕλη
τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δ᾽ ἐπιγίγνεται ὥρη·
ὣς ἀνδρῶν γενεὴ ἡ μὲν φύει ἡ δ᾽ ἀπολήγει. (Ραψ. Ζ, 146-149)

Καθώς των φύλλων, απαράλλαχτη κι η φύτρα των ανθρώπων: άλλα
απ᾽ τα φύλλα ρίχνουν οι άνεμοι στο χώμα κι άλλα πάλε το δάσος
ξεπετά τ᾽ ολόχλωρο την άνοιξη· παρόμοια και των θνητών η μια
ξεπέταξε κι η άλλη γενιά πεθαίνει.
(*Μτφρ. Καζαντζάκη-Κακριδή*)

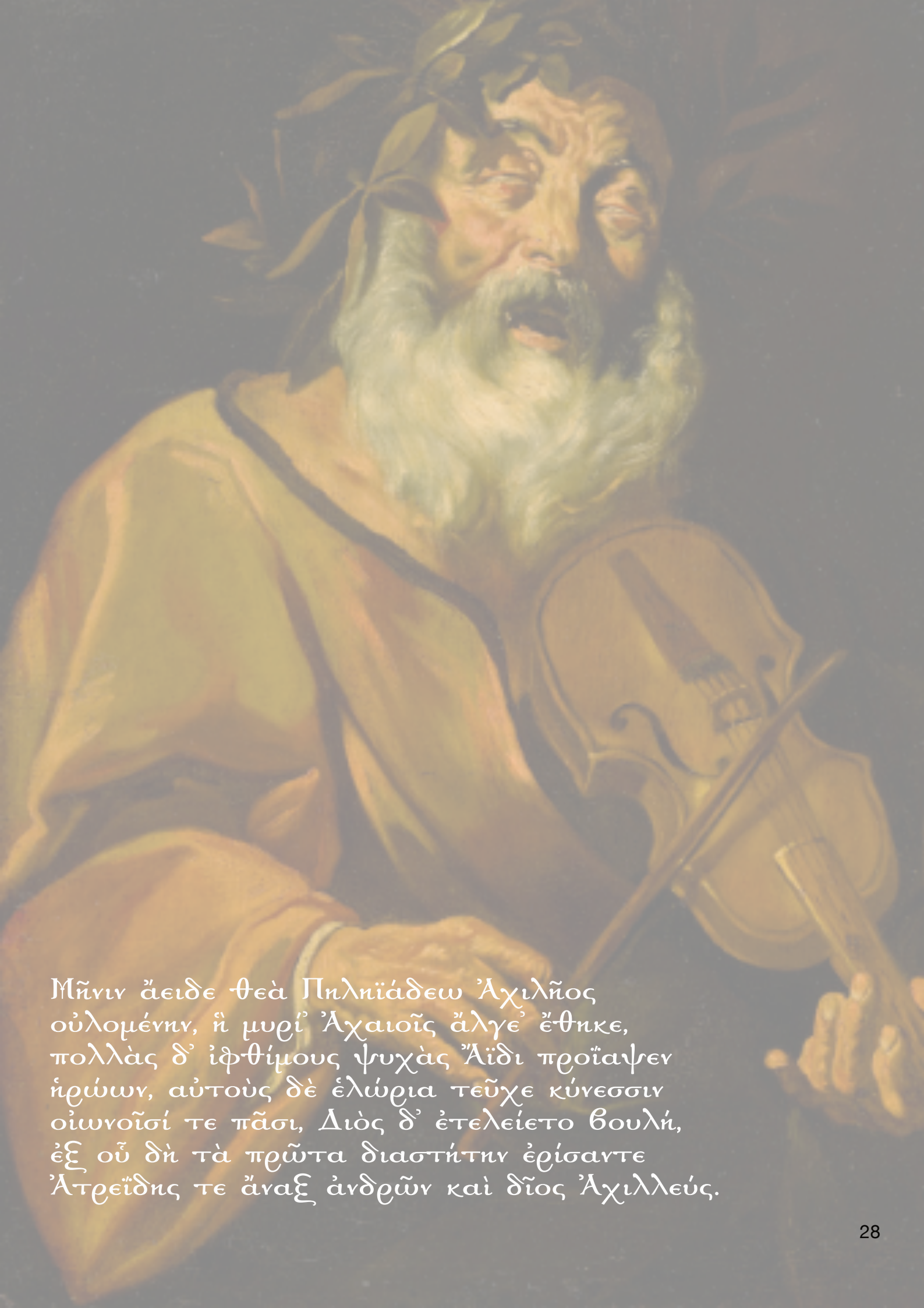

Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρί᾽ Ἀχαιοῖς ἄλγε᾽ ἔθηκε,
πολλὰς δ᾽ ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ᾽ ἐτελείετο βουλή,
ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.